

Vienoti Rietumi ir spēcīgāki par Krieviju

Ēgila Levita paziņojums par Krievijas agresijas draudiem pret Ukrainu un prasībām NATO

1. Pēdējās nedēļās Krievija ievērojami pastiprinājusi militārā iebrukuma draudus Ukrainā. Tās retorika ir izteikti agresīva, bez jebkāda respekta pret citas valsts suverēnitāti un starptautiskajām tiesībām.

2. Jauna dimensija Krievijas agresīvajā retorikā ir tieši ultimatīvi draudi visai NATO aliansei un tās dalībvalstīm. Prasības ietver gan to, ka NATO spēki un bruņojums jāizvāc no tām 14 NATO dalībvalstīm, kas tur iestājās pēc 1997. gada, gan garantijas, ka NATO vairs netiks uzņemtas jaunas dalībvalstis.

3. Krievija ar 2008. gada iebrukumu Gruzijā un kopš 2014. gada veikto agresiju pret Ukrainu demonstrē nodomu atjaunot Padomju imperiju, kas līdz ar apspiesto tautu brīvības centieniem sabruka 1990. – 1991. gadā. Krievijas politiskā domāšana iestrēgusi 19. gadsimta imperiālistiska laikmeta kategorijās, kad valsts varēnība tika mērīta ar sagrābto teritoriju lielumu un Eiropa bija sadalīta lielvalstu interešu sfērās.

4. NATO kā pasaulē spēcīgākā demokrātisko valstu aizsardzības organizācija un Eiropas Savienība kā pasaules spēcīgākā ekonomiskā un demokrātiskā vērtību savienība balstās uz savstarpēju solidaritāti. Gan NATO, gan Eiropas Savienība ir gatavas savas vērtības aizstāvēt.

5. Lai kā arī Krievija censtos, vēstures ratu nav iespējams pa-

griez atpakaļ. Krievijas domāšanas veids un tajā balstītās prasības pret NATO kā organizāciju, pret NATO dalībvalstīm un pret Ukrainu nav pieņemamas. Ietekmes sfērām jeb privileģēto interešu zonām nav vietas mūsdienu Eiropā un pasaulē. Tās ir pretrunā ar 1945. gada ANO Statūtos noteikto pasaules miera kārtību, ar starptautiskajām tiesībām, tautu pašnoteikšanās tiesībām, demokrātijas pamatprincipiem. Katrai valstij ir tiesības pašai izvēlēties savu aizsardzības politiku, savus sabiedrotos un organizācijas, kam tā vēlas pievienoties. Valsts, kuras rīcība ir agresīva un kas vēlas atjaunot zudušos laikus, nerada uzticību savām kaimiņvalstīm.

6. Rietumu sabiedroto dialogi ar Krieviju nolūkā mēģināt de-escalēt situāciju ir vēlams. Taču Krievijas izteiktās prasības nevar būt pamatā šim dialogam un nav pat apspriežamas. Dialogā ir iespējas meklēt atsevišķus saskares punktus, piemēram, bruņojuma kontroles, incidentu novēršanas un citos jautājumos.

7. Latvija augsti novērtē ASV atklātību un konsultēšanos ar sabiedrotajiem par savām sarunām ar Krieviju. ASV risina šīs sarunas pēc principa “neko par jums bez jums”. Tas ir ļoti svarīgi, lai nodrošinātu Rietumu sabiedroto vienotību, un atbilst NATO principiem un mērķiem.

8. Jebkura agresija pret citu valsti nav maznozīmīga. Pašreizējā si-

tuācijā nepietiek tikai ar pareizu retoriku. Lai novērstu Krievijas agresiju, cenai, kas Krievijai par to būtu jāmaksā, ir jābūt lielākai par ieguvumiem. Tas nozīmē, ka ASV, NATO un Eiropas Savienības atbildei, it sevišķi sankciju jomā, ir jābūt vienotai un nenovēršamai. Vienoti Rietumi visās jomās ir spēcīgāki par Krieviju.

9. Krievijas jaunajiem agresijas draudiem pret Ukrainu ir jānodrošina spēcīga atbilde. Tā ietver gan ieroču un militārā aprīkojuma piegādi Ukrainai, gan ekonomiskas sankcijas pret Krieviju, gan NATO militāro vienību pārdislokāciju dalībvalstu robežās. Apsveicam ASV pieņemtos lēmumus par gatavību pārvietot bruņotos spēkus, stiprinot drošību austrumu flangā.

10. Mēs, latvieši, izprotam ukraiņu tautas izjūtas. Latvija ir solidāra ar Ukrainu. Jebkādi draudi Ukrainas neatkarībai, suverēnitātei un teritoriālajai vienotībai ir nepieņemami. Latvija vienmēr iestāsies par Ukrainas suverēnajām tiesībām pašai noteikt savas valsts attīstības ceļu.

11. Latvija atbalsta stingras un efektīvas sankcijas pret Krieviju, ja tā iebruks Ukrainā. Tāpat kā ASV, Lielbritānija, Polija, Lietuva, Igaunija un citas NATO dalībvalstis, Latvija sniegs Ukrainai arī militāro palīdzību. Mēs nosūtīsim Ukrainai pretgaisa aizsardzības raķešu sistēmas un citu aprīkojumu.

12. Drošības nekad nevar būt par daudz. Ņemot vērā starptau-

tisko situāciju, es aicinu valdību un Saeimu turpināt diskusijas par aizsardzības spēju stiprināšanu, īpašu uzmanību pievēršot nacionālās aizsardzības rūpniecības veicināšanai. Tikpat svarīgi ir stiprināt noturību pret hibrīduzbrukumiem un kibernetikas drošības jomu, kā arī vairot enerģētisko neatkarību.

13. Katrs Latvijas pilsonis var dot savu pienesumu mūsu valsts aizsardzībai. Īpaši vēlos uzsvērt iespēju stāties Zemessardzē. Tur dien cilvēki, kuri paralēli savam ikdienas darbam uzskata par savu patriotisko pienākumu būt gataviem aizstāvēt mūsu tautu un valsti, mūsu brīvību un demokrātiju. Aicinu pievienoties Zemessardzei un stiprināt Latvijas, Eiropas un NATO kopējo drošību!

14. Latvijā mēs varam justies droši. Latvija ir NATO dalībvalsts, un to sargā NATO līguma 5. pants, kas nosaka, ka uzbrukums vienai dalībvalstij automatiski nozīmē uzbrukumu visām dalībvalstīm. Pie mums NATO misijā pastāvīgi atrodas karavīri no 10 NATO dalībvalstīm. Latvija aizsardzībai velta vairāk nekā 2% sava iekšzemes kopprodukta. Nacionālie bruņotie spēki ir ļoti labi sagatavoti un ekipēti. Tie perfekti pilda savu uzdevumu Latvijā, piedalās starptautiskajās misijās un tiek augsti novērtēti. Mēs esam solidāri un dodam savu daļu NATO kopējai aizsardzībai, un esam droši par citu NATO dalībvalstu solidaritāti pret mums.

ELAi jauna vadība

3. lpp.

Jura Lorenca un Kārļa Streipa politiskie komentāri

5. lpp.

“Briseles pastkaršu” apzīmogošana Vecauces pili

6. lpp.

Veltu Tomu pieminot

8. – 9. lpp.

Ziņo Eslingenas svētku rīkotāji

ESLINGENA
1947-2022

ESLINGENAS DZIESMU SVĒTKIEM 75!

16.-19. jūnijs 2022
Eslingena, Vācija

Dalībnieku reģistrācija svētkiem ir sākusies!

Vairāk informācijas:
eslingena@latviesi.com
www.latviesi.com/eslingena

Rīko: SAIME
Atbalsta: ELA, PASAULES BRĪVO LATVIEŠU APVIENĪBA, LAIKS, BRĪVĀ LATVIJA

Svētku dalībnieku skaits mainās kā laikapstākļi: ik dienu pieņāk ziņa par kādu, kurš pārdomājis doties uz svētkiem, bet cits nule pamodies un ir gatavs katrā ziņā piedalīties. Nez, kā ar šādu situāciju tika galā svētku Rīcības komiteja 1947. gadā, kad šādu informāciju nevarēja paziņot e-pastā?! Taču lieta ir pavisam nopietna un dara svētku rīkotājus bažīgus – dalībnieku ir daudz! Iespējams pat daudz par daudz...

Un to arī apliecina nākamais fakts. Vietējie Eslingenas švābi nav ar pliku roku ņemami. Visas pilsētas viesnīcas un naktsmitnes pilnas. Pēdējā brīvā istabiņa pieejama par astronomisku cenu! Par šādu naudu jau praktiskais latvietis varētu nopirkt vienu vai pat veselas divas tiešām brangi veselības raibaļas. Zelta vērti būs mūsu svētki pilsētas uzņēmējiem! Tā kā svētku dalībnieku vietas ir tikpat lielā zelta vērtē, svētku rīkotāji kož pirkstos, ka

nav paši iedomājušies par šādu stratēģiju.

Viens no projektiem, pie kuŗa tiek šobrīd strādāts, ir grāmatas “Atmiņas par Eslingenu” tulkojums vācu valodā. Jau tas vien, ka mokāmies ar garajiem teikumiem latviešu valodā vienas rindkopas garumā, tas ir izaicinājums. Bet tad notiek arī kas cits – tulkojuma vidū pie 86. lappuses “nobrūk” dators. Labi, ka tulkojums Ivars Veits ir gaišreģis jeb, kā pats saka, strādā pēc vecās drēbes. Neuzticoties teknikai, esot jāizdrukā. Kas to zin, varbūt tāpēc arī nobruka, jo jūta, ka neuzticās.

Tāpat svētku rīkotāji meklē stikla bumbu, kafijas biezumus vai kādu citu palīgriku, kas varētu atbildēt uz visbiežāk uzdoto jautājumu – kādi pandēmijas ierobežojumi vai nosacījumi būs spēkā pēc pieciem neziņas un neparedzamu notikumu pilniem mēnešiem?

Plānojot svētku notikumus, nedrīkst aizmirst brīvā laika jeb vakara izklaides. Karstās diskusijās, vai krodziņam būt, kur, kādos darba laikos, vai tas ir nepieciešams un vai iekšā tiktu laisti tikai vakcinēti viesi? Tātad rezumē: Latviešu krodziņš darbosies, jo kuŗš gan gribēs laist gaŗām latvisku ballīti neformālā gaisotnē ar Rīgas balzāma kokteilīti rokā...

Svētku nopietnajām ziņām sekojiet līdz:

www.latviesi.com/eslingena
www.facebook.com/Eslingena

Svētku aktuālā informācija turpinājumā jau kādā citā mūsu avīzes numurā.

DAIGA
MAZVĒRSĪTE

Kā īsts brīnums pie mūzikas mīļotājiem nonākusi ziņa par izcilajam latvju tenoram un vokālajam pedagogam Paulam Saksam vēltītu dokumentālu filmu. Tās pirmizrāde decembrī notika Ogres centrālajā bibliotēkā, un filmas autore Natālija Ketnere savu darbu tiešām bija plānojusi skatītājiem pasniegt kā Ziemassvētku dāvanu šī vārda visistākajā nozīmē. Vairāk nekā 20 minūšu garā filma skatāma internetā bez maksas, atliek tikai ierakstīt tās nosaukumu – *Pauls Sakss. Kā es kļuvi par dziedoni* – un pārcelsieties uz pagājušo gadsimtu, kad smagā un neatlaidīgā darbā, pat badojoties, savu daiļo balsi kaldināja Taurupē dzimušais Sakss. Dzimtā vieta ir viens no galvenajiem iemesliem, kāpēc Natālija Ketnere pievērsās Saksa daiļradei. Par Ogres novada vēsturi viņa interesējas jau vairāk nekā desmit gadu un izveidojusi filmu par gleznotāju Kārli Hūnu. Ikdienā Ketnere ir laikraksta *Ogres nedēļa* redaktore, viņa sarakstījusi grāmatu par Kurzemes baronu Alfonsu, publicējusi vairākus novadpētnieciska un vēsturiska satura darbus, tostarp par sava vīra dzimtu grāmatā *Ar sapni par ērģelēm. Ernests Ketners*. Tātad bija pamatīga pieredze un iestrādes – filmā par Paulu Saksu izmantoti arhīvu materiāli, skatāmi un klausāmi unikāli ieraksti, kuŗu skaņas apstrāde veikta pašas komandas spēkiem.

Protams, filmas mērogu ierobežoja finacējums, kas saņemts Ogres novada pašvaldības konkursu projektā „R.A.D.I. – Ogres novadam”. Nezinātājam gan grūti iztēloties, cik izmaksā arhīvu materiāli, cik milzīgs darbs bija nepieciešams, lai taptu šāda mūzikasmīlim aizraujoša filma. Notiekošajam fonā runā it kā pats dziedātājs – šoreiz stāstnieka tēla ieturējis Krišjāņa Barona muzeja izglītojošā darba vadītājs Andris Ērglis. Viņa balsi filmas autore dzirdējusi kādā pasākumā Vecpiebalgā, kur Ērglim pieder lauku māja. Viņš dziedājis un spēlējis kokli, un Natālijai ienāca prātā, ka tieši šis vīrs būtu īstais aizkadra teksta diktors. To, ka trāpīts desmitniekā, apliecinājis Saksa meita Ilze, kas mīt Kanadā – viņai pirmajā brīdī licies, ka runā pats papiņš, tik dabiski Ērglim izdevies pirmajā personā atstāstīt tenora dzīves un darba gaitas.

Ilzi Saksu (*Ilse Lange-Mechlen*) filmas autorei izdevās atrast, pateicoties Saksu ģimenes locekļiem, kas joprojām mīt tais pašos Peilēnos, kur pasaulē dzīrnāviņa ģimenē nācis Pauls. Viņš dzimis rījā, bet nav jau vērts visu izstāstīt, jo citādi pāries vēlme uzmeklēt jauno dokumentālo filmu. Un gluži kā mūsdienu seriālā izklausās stāsts par postošajiem ugunsgrēkiem, kas Saksu ģimenei iegrūduši gauzā nabadzībā. Vecāki, pēc ticības pareizticīgie, nolēma izglītēt dēlu un viņu deviņu gadu vecumā nodeva mācībām Debesbraukšanas draudzes skolā Rīgā. Tūdaļ

zēns tika ieskaitīts baznīcas kori, vienpadsmit gadu vecumā Pauls iestājās garīgajā seminārā, kur mācības bija par brīvu. Protams, vilinājums bija iespēja izglīties mūzikā, Sakss bija aktīvs koŗa dziedonis visās garīgajās mīstērijās. Sākumā alts, pēc balss lūzuma – tenors, seminārā līdztekus nodarbibām krievu mēlē bija jāmacās arī latīņu un grieķu valoda, bet zināšanas dzimtajā – latviešu valodā nācās papildināt pašam, apmeklējot literārus sarīkojumus, teātra izrādes un koncertus, kas gan semināristiem bija aizliegti.

bet tā kā šo uzvedumu nevar ierindot parasto operešu skaitā, jo mūzika ņemta no paša Šūberta, tad nav vairs bijis nekas pretim, un ar lielu prieku tēlojis komponistu veselās 260 reizes. Šūberta mūzika skanēja arī Saksa solokontertos, un kritiķu spriedumā Sakss bijis meistars savām spējām atbilstoša repertuāra izvēlē. “Viņa māksla intīma, sirsnīga un smalka – kā tīra avota veldze caurspīdīgā traukā...” – tie ir Jēkaba Graubiņa vārdi, un Saksa rīkotie Šūberta un arī citu komponistu dziesmu vakari tika atzīti par augstāko

Vācijā, no turienes ar *Bellaccord Electro* skaņuplašu fabrikas, apgāda *Grāmatu draugs* un avīzes *Laiks* īpašnieka Helmāra Rudziša palīdzību viņiem izdevās izceļot uz Amerikas Savienotajām Valstīm, kur Sakss kopā ar Adu Benefeldi bija koncertējis 1922. gadā. Ar mūziku saistītā profesijā profesoram strādāt nebija atļauts vecuma dēļ, un par tenoru ķēniņu Latvijā sauktajam Saksam bija jāaizmirst slavas un panākumu vainagotie laiki un skaistās dziesmiņas, apdziedot milu un rozēs, vijolītes, veco ratiņu u.c. Dziedonis Štatos

diņai meklēja savas izsūtītās meitas, no Latvijas izceļoja uz Vāciju, taču pēc ASV vīzas atteikuma nevarēja doties pie māsas, bet apmetās Dānijā. Tur pēc latviešu komponistu un tautasdziesmu koncerta devās mūžībā 1954. gada 10. decembrī, tā arī savas meitas nesastapusi. Par to filmā gan nav minēts, taču Natālija Ketnere ir apņēmības pilna turpināt pētniecību, paplašinot tēmu loku. Tajā ir arī Mērijas māsa Olga, modiste, kuŗai pirms kaŗa piederēja savs salons Elizabetes ielā. Arī pēc iepriekšējiem Natālijas darbiem

Ilze, Irma un Pauls Sakss Amerikā

Garīgajā seminārā nākamais dziedonis aizvadīja desmit gadus, dziedāja arī pašas galvenās, zeltītiem kupoliem rotātās Pareizticīgo katedrāles kori, kur veidojās nākamajai dzīvei būtiskas draudzības. Saksa kvēlākā vēlēšanās, protams, nebija vis kļūt par garīdznieku, bet gan izglītēt savu balsi. Viņš jau bija uzstājies pat slepenos latviešu dziesmu koncertos, skolojās pie Pāvula Jurjana, un 1902. gadā Melgalvju namā sniedza savu pirmo patstāvīgo koncertu. Vienlaikus centīgais taurupietis apguva agronoma profesiju, lai būtu stabila iztikšana. Taču Jurjāns, redzēdams tik spilgtu talantu, savam audzēknim sagādāja ceļanaudu, lai viņš dotos uz Romu studēt itāliešu dziedāšanas mākslu. Arī šeit neklājās viegli, maizi latvietis pelnīja ar dziedāšanu krievu pareizticīgo baznīcā, jo cerēto pāris mēnešu vietā Itālijā aizvadīti vairāki gadi. Vēlāk Sakss labu laiku strādāja Maskavā, tad Pēterburgā, kaŗa gados sniedza koncertus kopā ar citiem latviešu māksliniekiem, bet līdz ar Latvijas brīvvalsts dzimšanu atgriezās dzimtenē. Kļuva par Nacionālās operas solistu, kur darbojās līdz 1926. gadam, dziedot vadošās liriskā tenora partijas operās “Traviata”, “Jevgeņijs Ņeņgins”, “Rigoletto”, “Dēmons”, “Zemnieka gods” un daudzās citās, sniedza koncertus Eiropas pilsētās.

Tenors piedalījās Dailes teātrī iestudētajā dziesmuspēlē “Trejmeitiņas”. Sākumā Sakss gan teicis, ka negrib dziedāt operētē,

sasniegumu latviešu daiļdziedāšanas mākslā.

Līdztekus paša priekšnesumiem Sakss lielu enerģiju ieguldīja jaunās dziedoņu paaudzes audzināšanā kā profesors Latvijas konservatorijā līdz pat 1944. gadam. Par Saksa vokālās klases absolventiem kļuva daudzi jo daudzi no redzamākajiem solistiem – vokālistiem, viņu vidū Mariss Vētra, Adele Pulciņa-Karpa, Aleksandrs Jankovskis, Vera Fričnoviča, Leonīds Zahodņiks, Herberts Ozolītis, Aleksandrs Viļumanis un, protams, žilbinošā Elfrīda Pakule, kas redzama filmas kadros. Pie Saksa studijas beidza arī jaunā dziedātāja Irma Kalniņa, kas kļuva par tenora otro dzīvesbiedri, pavadot ar viņu turpmāko mūžu arī trimdā Vācijā un Amerikā.

Pirmā laulība ar dziedātāju Mēriju Viksni tika šķirta. Traģiskā kārtā abas Saksa vecākās meitas – Mākslas akadēmijas studente Ariadna un arfas klases konservatorijas studente Jogita tika izvestas uz Sibīriju 1941. gada 14. jūnijā, kamēr profesoram ar sievu Irmu todien izdevās no varmākām izbēgt un paslēpties tuvējā gravā – no izsūtījuma atgriezās tikai Ariadna, turklāt sakropļota. Ar uzvārdu Lindgrēna viņa pasaulē laidusi trīs bērnus, un Paula Saksa mazdēls Egons savulaik mācījās Emīla Dārziņa speciālajā mūzikas vidusskolā, dziedāja kori, vēlāk spēlēja meŗragu.

Pauls, Irma un Ilze Saksi 2. pasaules kaŗa izskaņā nonāca

driksstēja vien pasniegt privātsundas, viņa mūžs noslēdzās astoņdesmit astotajā dzīves gadā 1966. gada 31. martā.

Jaunradītajā filmā par Paulu Saksu liels baudījums ir klausīties viņa brīnišķīgajā balsī, baudīt mūziku, gremdēties atmiņās. Taču savīļojumu rada arī iespēja līdz ar tenora dzīves gaitām no Taurupes līdz Amerikai izsekot Latvijas un tās tautas traģiskajam liktenim, kas neizbēgamas pēdas atstājis arī šajā dzimtā. Natālija Ketnere ir pateicīga dziedātāja jaunākajai meitai, kas dalījās ar materiāliem. Filmā izskaņā skan viņas mātes Irmas dziedājums, un Ilze ar asarām acīs filmas veidotājai atzinusies, ka tā ir pirmā reize dzirdēt mammu dziedam.

Internetā var noskatīties ne tikai jauno filmu *Pauls Sakss. Kā es kļuvi par dziedoni* (<https://www.youtube.com/watch?v=KVKT9tU3cdA>), kura zīmīgi sākas ar dziesmas vārdiem „skaista ir dzīve”, bet arī intervju ar Ilzi Saksu (<https://www.youtube.com/watch?v=Uv5JQyNjC&t=102s>) – viņa nav devusies vecāku pēdās, bet kļuvusi par mediķi. Savulaik Ilzi kristījis tēva draugs, mācītājs Jānis Jansons, kas kļuva par Rīgas Garīgā semināra rektoru. Sakss bija pareizticīgs līdz kapa malai, un Jansons viņu salaulāja gan ar Irmu, gan ar pirmo sievu Mēriju, kas līdz ar savu māsu Olgu Danosu bija Saksa audzēknes un dziedāja Nacionālās operas kori. Mērija Saksa līdz pēdējai stun-

bijusi liela atsaucība, ir daudz materiālu gan par slaveno dejojāju Piķieŗu dzimtu, gan komponistu Jāni Vitoliņu, kas jau 30. gados pārcēlās uz ASV. Viņš sacerējis baletu “Ilga”, kuŗā galveno lomu deĶoja Mirdza Griķe, un var sagaidīt, ka Ketnere tuvākajā laikā pievērsīsies arī kādas Latvijas baleta rītausmai vēltītas filmas radīšanai.

Liels atbalsts darbā ir meita Alise, kas ir mūzikāli ļoti apdāvināta – dzied, komponē, ir starptautiski pazīstama arī ar skatuves vārdu *Fox Lima*. Latviešu šļeŗeŗu skatuvē viņas dziesmas, protams, neskan, taču Alise ir erudīta skaņu tehnoloģijās, kas svarīgas arī filmā par Paulu Saksu. Ketneru ģimene savulaik draudzējusies ar profesoru Jāzepu Vitolu, ciemojusies pie viņa Gaujienā, bet Alises tēvs Valdemārs Ketners bija godalgots radioamatieris un izgudrotājs, jaunībā konstruēja elektrisko ģitāru, kas spēja radīt ērģelēm līdzīgas skaņas. Vēlāk aizrāvās uz tūrismu un kādā pārgājienā uz Elbrusu arī iepazinās ar Natāliju, kas Rīgas Politehniskajā institūtā apguva radio inĶenieŗa profesiju. Savas pētnieciskās grāmatas par Ogres novada vēsturi un ļaudīm Ketnere izdevusi par saviem līdzekļiem, un par savu nozīmīgo darbību 2014. gadā viņa ieguvusi titulu Gada ogrēniete.

Rakstā izmantoti Ilzes Saksu (*Ilse Lange-Mechlen*) un Natālijas Ketneres arhīva foto

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Eiropas latviešu apvienību turpmāk vadīs Justīne Krēšliņa no Zviedrijas

Eiropas Latviešu apvienība (ELA) biedroorganizāciju sapulcē izraudzījusi jaunu vadības komandu nākamajiem diviem gadiem. Par prezidija priekšsēdi kļuvusi Zviedrijas Latviešu apvienības pārstāve Justīne Krēšliņa. Par viņas vietnieci ievēlēja Karoline Zobens-East, kas pārstāv Daugavas Vanagu fondu Lielbritānijā.

Pārējie prezidija locekļi turpmākajos divos gados būs Vita Kalniņa (Latviešu biedrība Austrijā), Laura Ritenberga-Kindere (Latviešu centrs Minsterē), Lelde Vikmane (Latviešu apvienība Francijā) un Andris Skrastiņš (Latviešu biedrība Beļģijā).

“Man ir prieks iepazīties ar jauno komandu un kopā uzsākt tuvāko divu gadu darbu. Šajā laikā ir paredzami daudzi svarīgi notikumi gan Latvijā, gan diasporā. Mērķis – dot tik lielu atbalstu, cik iespējams, stiprinot saikni ar diasporu un Latviju,” saka jaunā priekšsēde. “Vienlaikus mēs vēl atrodamies pandēmijas skavās, un mums tikpat svarīgi būs sniegt atbalstu un palīdzību saviem biedriem atrast līdzsvaru ar esošiem priekšnoteikumiem, lai būvētu noturīgu un ilgtspējīgu diasporu arī nākotnē. Sīrsnīgi pateicos manai priekštecei Elinai Pinto par ieguldīto darbu, diasporu atbalstot un Latvijas vārdu nesot pasaulē, kā arī visai komandai, ar kuŗu kopā strādāti iepriekšējie gadi.”

Par ELA prioritātes jaunā priekšsēde izvirzījusi Latvijas un diasporas cilvēku kontaktu stiprināšanu, veicinot pasaules latviešu ieguldījumu Latvijas pilsoniskajā sabiedrībā, latviešu valodas apguves veicināšanu, kultūras nozares stiprināšanu, diasporas mediju atbalstīšanu, kā arī ELA iekšējā darba attīstību.

Savukārt jaunā priekšsēdes vietniece K. Zobens-East, kandidējot amatam, norādījusi, ka plāno pievērsties diasporas sabiedrību attīstībai katrā mītnes valstī un sakārtot ELA statūtus. Zobens-East prioritātēs ietilpst arī nometņu skaita paplašināšana un Eiropas Vasaras skolas stiprināšana ELA paspārnē.

ELA revīzijas komisijā ir ievēlota Valda Liepiņa (asociācija “Luksemburga Latvija”), Dace Gaigala (Latviešu apvienība Francijā) un Māriete Kļaviņa (Frankfurtas Latviešu biedrība).

Par ELA pārstāvjiem PBLA izraudzīta jaunā prezidija priekšsēde J. Krēšliņa, priekšsēdes vietniece K. Zobens-East un revīzijas komisijas locekle Kļaviņa. ELA pārstāve Latvijā joprojām būs Aira Priedīte, un Latvijas biroja viņai šajā gadā pievienosies arī

divi jauni kolēģas, kas pildīs biroja vadītāja un sabiedrisko attiecību padomnieka pienākumus.

Latvijas Republikas starptautiskās (de iure) atzīšanas 101. gadadiena

1918. gada 18. novembrī latviešu tauta īstenoja pašnoteikšanās tiesības, tika proklamēta Latvijas Republika. Bet bija jāpanāk jaunās valsts starptautiskā atzīšana. Pēc Ārlietu ministrijas izveidošanas 1919. gada augustā ārlietu ministrs Zīgrīds Anna Meierovics un Ārlietu ministrijas darbinieki noteica valsts ārpolitikas pamatvirzienus un uzdevumus – Latvijas atzīšanu starptautiski, uzņemšanu Tautu Savienībā un Baltijas valstu savienības noslēgšanu.

Latvijas de iure Dokuments tika pasniegts Latvijas delegācijai, kuŗas sastāvā bija Miķelis Valters, Jānis Lazdiņš, Oļģerds Grosvalds, Georgs Bisenieks, Jānis Tepfers, bet tās vadītājs bija Latvijas Ārlietu ministrs Zīgrīds Anna Meierovics. Pavisam Latviju starpkaru periodā de iure atzina 42 valstis.

Pēc Parīzes Miera konferences, kas beidza darbu 1920. gada janvārī, svarīgos starpvalstu jautājumus izlēja Sabiedroto valstu Augstākā padome, kuŗas 1921. gada 26. janvāra sēdē piedalījās Beļģijas, Francijas, Itālijas un Lielbritānijas premjērministri un ārlietu ministri un Japānas pilnvarotais pārstāvis. 1921. gada 26. janvārī plkst. 17. Latvijas delegātam Parīzē Oļģerdam Grosvaldam tika paziņots Sabiedroto valstu Augstākā padomes sēdes lēmums – Latvijas valsts atzīta de iure!

Latvijas de iure atzīšanas dienā

Atzīšana de iure nozīmē, ka valsts ir kļuvusi par starptautisko tiesību subjektu – Latvija varēja pievienoties starptautiskajām konvencijām, slēgt daudzpusējos līgumus, kā arī pilntiesīgi piedalīties starptautiskās konferencēs, organizēt un piedalīties starpvalstu apspriedēs.

Piemin Holokausta upurus

Atzīmējot holokausta piemiņas dienu, Biķernieku memoriālā Rīgā aizvadīts traģisko notikumu upuru piemiņas pasākums.

Otrā pasaules kara laikā no 1941. līdz 1944. gadam nacistiskās Vācijas holokaustā tika īstenota ebreju masveida nogalināšana. Viena no vietām, kur ebreji Latvijā tika nogalināti, bija Biķernieku mežs – tur nošauti grāvjos palika tūkstošiem cilvēku. 27. janvārī, Biķernieku memoriālā skanēja dievvārdi, cilvēki klusumā nolieca galvas un guldīja ziedus.

Biķernieku mežā atrodas lielākie nacistu upuru masu kapi Latvijā. Visā memoriāla teritorijā atrodas betona stabi, uz kuŗiem ir atveidotas zīmes, kas simbolizē Biķerniekos nogalināto cilvēku grupas. Piemēram, Dāvida zvaigzne simbolizē ebrejus, ērkšķu kronis – kaŗagūstekņus un krusts – nacistiskā režīma pretiniekus. Savukārt memoriāla centrā atrodas melna granīta kubs – simbolisks altāris, kuŗa malās izkalti vārdi no Iļaba grāmatas: “Zeme, manas asinis neapsedz un manus kliedzienu neapslēp!”. Apkārt izvietoti granīta akmeņi, pie kuŗiem atrodas plāksnes ar Eiropas pilsētu nosaukumiem, no kuŗām uz Rīgu tika deportēti ebreji. Memoriāls tika atklāts 2001. gadā pēc arhitekta Sergeja Riža projekta.

“Sabiedrotie mūs nenodos, ja rūpēsimies par savu drošību”

Trauslā starptautiskā situācija un vēsturiskā pieredze Latvijā daudzu prātiem un sirdīm liek būt nemierīgiem, pat uzdodot jautājumu par to, vai mūsu likteņus nelems lielvaras. Mūs nenodos, ja paši sevi nenodosim un parūpēsimies par savu drošību. Tā, 27. janvārī, ārpolitikas debatēs uzsvēra ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs (*Jaunā Vienotība*). Uzmanā parlamentā ministrs norādīja, ka starptautiskās drošības situācija ir bīstami trausla. “Valstu neuzticēšanās un vērtību plaša ir kļuvusi milzīga. Iespaidu uz starptautiskās situācijas attīstību atstāj ģeopolitiskā sāncensība, demokrātijas un autoritārisma pretstāve, nevienlīdzības un polarizācijas palielināšanās un hibridā apdraudējuma saasināšanās. Šobrīd daļā pasaules valda draudi un iebiedēšana” situāciju pasaulē raksturoja Rinkēvičs. Viņš norādīja gan uz Baltkrievijas režīma hibriduzbrukumu Eiropas Savienības (ES) un NATO austrumu robežai, gan arī Krievija īsteno notu konfrontējošu un revizionistisku ārpolitiku, kas kopā ar kaŗaspēka koncentrāciju Ukrainas pierobežā rada pēdējos gados nepieredzētus militārās eskalācijas draudus visam reģionam.

“Romantiskais periods pēc Aukstā kara ir beidzies. Pašlaik daudzviet pasaulē vērojama autoritāro režīmu renesanse. Cīņa par demokrātijām vērtībām un tiesiskumu ir atsākusies no jauna,” sacīja Rinkēvičs.

Lai gan Latvija un pārējās Baltijas valstis ir NATO un Eiropas Savienībā, kam drošības ziņā nav labākas alternatīvas, drošība ir process, nevis galamērķis, kuru sasniegt var atslābt, uzrunā parlamentā norādīja ministrs. Viņš uzsvēra, ka arī mēs paši nedrīkstam pārtraukt rūpēties par savu drošību. Tādēļ Latvijai ir jāpalielina aizsardzības izdevumi līdz 2,5 procentiem no iekšzemes kopprodukta (IKP). Tāpat tuvāko gadu gaitā jāpalielina financējums arī iekšējai drošībai – tiesībsardzības sistēmai, valsts robežas apsardzībai un valsts drošības iestādēm –, jo iekšējā un ārējā drošība ir nedalāmas.

Rinkēvičs pauda uzticību Latvijas sabiedrotājiem, sakot: “Latvijas un pašāka reģiona vēsturiskā pieredze daudziem prātiem un sirdīm liek būt nemierīgiem. Nereti dzirdam jautājumus – vai mūs nenodos, vai mūsu likteņus nelems lielvaras? Esmu pārliecināts, ka nebūs jaunas Mīnchenes vai Jaltas. Mūs nenodos. Mūs nenodos, ja mēs paši sevi nenodosim. (*Lasiet arī K. Streipa komentārā 5. lpp.*)

Latvijas kaŗavīru nosūtīšana uz Ukrainu – ilgstoši plānota misija

Latvija uz Ukrainu plāno nosūtīt vairākus bruņoto spēku kaŗavīrus, kuŗi piedalīsies Kanadas vadītājā operācijā. Tā būšot apmācības misija, lai palīdzētu stiprināt Ukrainas bruņotos spēkus. Lai sniegtu praktisku palīdzību Ukrainai, Aizsardzības ministrija jau paziņojusi par nodomu Ukrainas bruņotajiem spēkiem nosūtīt pretgaisa aizsardzības raķešu sistēmas “Stinger”, individuālo ekipējumu un sausā pārtikas devas. Tagad kļūvis zināms, ka Latvija iesaistīsies arī Ukrainas spēku apmācīšanās, nosūtīt vairākus kaŗavīrus.

Kā skaidroja aizsardzības ministrs Artis Pabriks (AP), šāda misija plānota jau ilgstoši: “Šī ir mācību misija, kuŗu pirms diviem gadiem jau uzsāka plānot Krievijas valdība, lai apmācītu un reformētu Ukrainas armiju. Mums ir ļoti liela pieredze uzkrāta, kā veidot reformu procesu. Mēs esam gatavi dalīties ar savu pieredzi. Tam nav nekāda sakara ar kaŗadarbību. Un tas skaits arī ir ļoti minimāls. Mēs reķinām mazāk par desmit cilvēkiem – objektīvi kādi pieci seši Latvijas kaŗavīri.”

Eiropas Komisijas priekšsēža izpildvietnieks Valdis Dombrovskis

bija devies uz Kijevu, kur tikās ar Ukrainas prezidentu Volodimiru Zelenski un citām augstām amatpersonām. Vizītes mērķis – demonstrēt Eiropas Savienības atbalstu Ukrainai politiski sarežģītajā laikā. Bet vēl pirms vizītes Uk-

rainā Dombrovskis ieradās Rīgā, lai tiktos ar Ministru prezidentu Krišjāni Kariņu un pārrunātu gan Latvijai svarīgus ekonomikas jautājumus, gan arī drošības situāciju un palīdzību Ukrainai.

“Lielā kaŗa nebūs, bet iespējamas mazas riebklības no Kremļa puses.”

“Ķīna ir viens no izšķirošajiem faktoriem pašlaik,” TV24 raidījumā “Ziņu TOP” uzsvēra politiologs Andis Kudors, runājot par situāciju Ukrainā. Iespējams, tāpēc arī Krievija ar savu spēku izvietojumu Kazachstānā tik ātri apstādīnāja KDLO [Kolektīvās drošības līguma organizācija, kuŗā ietilpst Krievija, Tadžikistāna, Kirgizstāna, Kazachstāna, Baltkrievija un Armēnija – red.] operāciju. Arī tagad ASV pārstāve Viktorija Nolanda uzrunājusi Ķīnu, lai tā izdarītu spiedienu, uzrunājot savus kolēģus Maskavā. “Kopumā izskatās, ka tas tiešām ir noticis – es nedomāju, ka Ķīna vēlas kaŗu savas olimpiādas laikā, un mēs puslīdz droši varam teikt, ka, kamēr būs olimpiāda, tikmēr kaut kāda lielā kaŗa nebūs. Kopumā es domāju, ka vispār lielā kaŗa nebūs, bet ir iespējamas kaut kādas mazākas riebklības no Kremļa puses,” politologs atzīmē.

ASV atbilde Krievijai pilnībā atbilst NATO un Latvijas interesēm

28. janvārī Valsts prezidents Egils Levits Rīgas pili tikās ar Saeimas priekšsēdi Ināru Mūrnieci, Ministru prezidentu Krišjāni Kariņu, ārlietu ministru Edgaru Rinkēviču, Saeimas Ārlietu komisijas priekšsēdi Richardu Kolu un Aizsardzības ministrijas valsts sekretāru Jāni Garisonu, lai pārrunātu aktuālos ārpolitikas un drošības jautājumus. Pēc sarunas Valsts prezidents sniedza paziņojumu:

“Šodien ar ārpolitikas un drošības politikas atbildīgajām amatpersonām pārrunājām jautājumu par drošības situāciju saistībā ar Krievijas agresīvo izturēšanos attiecībā pret Ukrainu un prasībām pret NATO dalībvalstīm. Es uzsveru, ka atbildība par to, kāda situācija ir izveidojusies, gulstas uz Krieviju. Mēs pārrunājām NATO un Amerikas Savienoto Valstu (ASV) atbildes Krievijai un konstatējām, ka šīs atbildes pilnībā atbilst NATO pamatprincipiem un mūsu interesēm. NATO atbildes sagatavošanā aktīvi piedalījās arī Latvija. Atbildē tiek ievēroti visi pamatprincipi, it sevišķi “atvērto durvju” politika attiecībā uz tām valstīm, kas vēlas pievienoties NATO, un kolektīvā aizsardzība. Tāpat ir piedāvāts dialogs par bruņojuma kontroli, tiešs NATO–Krievijas dialogs un nejausās sadursmes risku mazināšanas aktivitātes.

(*Turpinājums 4. lpp.*)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

Attiecībā uz ASV atbildi tā tika sagatavota ciešās konsultācijās ar NATO partneriem. Arī es sarunās ar ASV prezidentu Džo Baidenu "Bukarestes devītnieka" jeb B9 prezidentu formātā izteicu savus priekšlikumus. Man jāsaka, ka ASV vienmēr skaidri informē savus partnerus par sarunām. Arī Latvija uzsver to, ka ASV atbilde pilnībā atbilst NATO un Latvijas interesēm. NATO un ASV atbilde ir stingras un skaidras. Tas nozīmē, ka vienlaikus mēs neatbalstām Krievijas prasības, kas vispār nav diskutējamas. Mēs iestājamies par dialogu starp NATO un ASV, no vienas puses, un Krieviju, no otras puses, balstoties NATO pamatprincipos. Mēs nevaram šo dialogu uzturēt, ja kādā no pusēm būs ultimāti. Krievijai ir jāatsakās no jebkādam ultimātīvām prasībām. Tāpat mēs apspriedām mūsu palīdzību Ukrainai, tostarp militāro palīdzību. Latvija ir pilnībā solidāra ar Ukrainu. Latvija turpinās strādāt ar mūsu sabiedrotajiem, lai stiprinātu drošību Latvijā, mūsu reģionā, Eiropā un visā NATO teritorijā. Mēs dodam savu pienesumu NATO kopējai solidaritātei, un NATO ir solidāra ar mums."

Latviju un Čehiju vieno kopīga izpratne par Eiropas drošības prioritātēm

24. janvārī, aizsardzības ministrs Artis Pabriks tikšanās laikā ar Čehijas aizsardzības ministri Janu Černohevu pārrunājis NATO un Eiropas Savienības kopējo stratēģiju pašreizējo Eiropas drošības izaicinājumu risināšanai, kā arī vienoties par abu valstu sadarbības padziļināšanu aizsardzības industrijas jomā.

"Šis ir brīdis, kad jārikojas izlēmīgi, jāstiprina gan pašu aizsardzība, gan Ukrainas spējas sevi aizsargāt. Latviju un Čehiju vieno kopīga izpratne par prioritātēm Eiropas drošībā un nepieciešamībā salāgot Eiropas Savienības un NATO stratēģiskās prioritātes. Mums Rietumos šobrīd jāizstāvē savas vērtības, jānodrošina, ka esam tālredzīgi un neapdraudam kopīgo nākotni īstermiņa ieguvumu vārdā," tikšanās laikā pauda A. Pabriks.

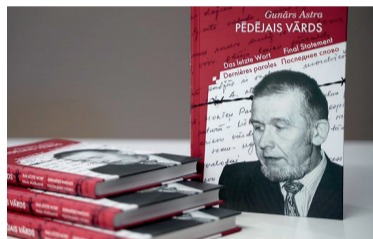
27. janvārī uz Amerikas Savienotajām Valstīm

Ņujorkas pavalsts Bufalo Universitāti, devušis 20 no kopā 22 Latvijas augstākās izglītības mācībspēkiem, lai apgūtu jaunākās tendences un metodes informāciju tehnoloģiju kursu saturu sagatavošanā un pasniegšanā. ERAF projekta ietvaros Latvijas mācībspēkiem tiek nodrošināta iespēja uzlabot informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pasniegšanas kvalitāti Latvijā, nodrošinot akadēmiskā un zinātniskā personāla apmācības augsta līmeņa digitālo prasmju apguvi, un veicināt šo iegūto zināšanu pārnesi jauno speciālistu apmācībā. Programmu organizē Rīgas Techniskā Universitāte, Rīgas Stradiņa universitāte un Latvijas

Universitāte. Programmu administrē Rīga Business School, kas ir Rīgas Techniskās Universitātes struktūrvienība.

Izdots Gunāra Astras pēdējā vārda tulkojums piecās valodās

Izdevējs "Latvijas Vēstnesis" sadarbibā ar Latvijas Okupācijas muzeju izdevusi grāmatu, kas veltīta slavenākajai Gunāra Astras runai – viņa pēdējam vārdam 1983. gada 15. decembrī Latvijas PSR Augstākajā tiesā. Astras gada atzīmēšanu aizsāka viņa 90. dzimšanas dienas piemiņas pasākums 2021. gada 22. oktobrī, bet noslēgs 91. dzimšanas dienas atcere 2022. gada 22. oktobrī. Grāmata tika atvērta simboliskā datumā – Zvaigznes (latīniski – 'astra') dienā 6. janvārī, norādīja grāmatas izdevēji.

Grāmata ir piecās valodās – latviešu, angļu, vācu, franču un krievu. Tā ilustrēta ar Latvijas Okupācijas muzeja un Leona Astras arhīvu fotoattēliem ar Gunāru Astru un viņa ģimeni dažādos dzīves posmos. Izdevumā publicēta īsa Astras biogrāfija, vēsturiskais komentārs un Astras runa ar paskaidrojumiem, kuŗu autors ir Dr. hist. Gints Apals. Grāmatas ievadvārdu autors ir Latvijas Valsts prezidents Egils Levits: "Latvijas brīvības cīnītājs Gunārs Astra un viņa domubiedri nacionālajā pretošanās kustībā ar gara un patiesības spēku cīnījās par Latvijas neatkarības atjaunošanu.

Gunāra Astras pēdējais vārds bija drosmīga un tieša apsūdzība PSRS okupācijas režīmam. Vienlaikus tas bija aicinājums latviešu tautai, iedrošinājums pretoties, atmaskot okupācijas varas melus, nesadarboties ar to.

30 gadus pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas Gunāra Astras pēdējais vārds ir jāatzīst par vienu no nozīmīgākajiem Trešās Atmodas notikumiem, kuŗā publiski tika atmaskoti okupācijas varas noziegumi, aizstāvēta latviešu nācijas negrozāmā valstsgriba un apliecināta tiesiskā pēctecība vairākus gadus pirms Trešās Atmodas."

Grāmatas tekstu angļu valodā tulkojis Kārlis Roberts Freibergs, vācu valodā – Mārcis Gobiņš, franču valodā – Nicolas Auzanneau, krievu valodā – Olga Judina. Tās dizainu veidojis Ints Vikmanis. Grāmatas idejas autors un projekta vadītājs – Arnis Šablovskis. Grāmatas tulkojums dāvā iespēju apjaust, kādēļ Astra un viņa paveiktais ir tik nozīmīgs latviešu tautai un Latvijas valsts identitātei arī starptautiskā kontekstā.

Ievēl NEPL padomi

Saeimas deputāti 27. janvārī Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes (NEPLP)

locekļa amatā ievēlēja Ivaru Āboliņu, Aurēliju Ievu Druvieti, Ilvu Mīlzarāju un Andi Plakanu. Āboliņš bija līdzšinējais NEPLP priekšsēdis, Druvieta savukārt ieņēma NEPLP priekšsēža vietnieces amatu. Mīlzarāja ir bijusi Latvijas Radio 5 programmas direktore un Plakans ir SIA "NT Piedzīvojumi" valdes loceklis un bijušais Latvijas Radio skaņu inženieris.

28. janvārī, Francijas pilsētā Klermonferānā

sākās tradīcijām bagāts īsfilmu festivāls, kuŗa oficiālajā starptautiskajā konkursā iekļauta režisora Edmunda Jansona animācijas īsfilma "Goda sardze" (attēlā).

Festivāla īsfilmu tirgū darbosies Baltijas stends un tiks organizēta paneldiskusija par īsfilmu kopražojumu iespējām Baltijā, informēja Nacionālā kino centra pārstāvji.

Atjaunojot Alsungas ordeņa pili, atrasts Latvijā retā tehnikā veidots apdares paraugs

Alsungas ordeņa pils ir šīs vietas lepnums, kas savās sienās saglabājusi arī stāstus no tās uzbūvēšanas brīža 14. gadsimtā. Šobrīd pils ir valsts aizsargāta arhitektoniskā pieminekļa. Eiropas reģionālās attīstības fonda projektā "Jēkaba ceļa kultūras mantojuma un mākslas jaunrades magnēti" piesaistītais finansējums palīdzējis pamatīgāk pievērsties pils Dienvidu korpusa glābšanai. Fasāžu arhitektoniski mākslinieciskajā izpētē atrasts arī Latvijā maz konstatētais sgrafito apdares paraugs.

Pie kāda no loģiem atklāta ar 16. gadsimta otro pusi un 17. gadsimta pirmo pusi datējama manierisma sgrafito apdare. Arhitekta, arhitektoniski mākslinieciskās izpētes vadītāja Līva Garkāje stāsta: "Tas ir rets atradums Latvijas arhitektūrā. Ir skaidrs, ka ir bijusi šī apdare noteikti gan Rīgā, Vecrīgā, arī citās senās Latvijas pilsētās. Bet tā ļoti maz saglabājusies, ļoti maz konstatēta pie mums, līdz ar to katrs šāds apdares paraugs piemērs ir kaut kas īpašs Latvijas kontekstā."

VĒSTNIECĪBU ZIŅAS

ITALIJA. 26. janvārī Romā tika rīkots svinīgs pasākums par godu Latvijas Republikas *de iure* atzīšanai. Pasākumā piedalījās Itālijas Ārlietu un starptautiskās ministrijas, kā arī Francijas, Beļģijas, Apvienotās Karalistes, Japānas, Igaunijas un Lietuvas vēstniecību Itālijā pārstāvji. Vēstniece Solvita Āboltiņa, uzrunājot pasākuma viesus, uzsvēra šīs dienas nozīmīgumu Latvijas vēsturē. Antantes valstu – Itālijas, Francijas, Beļģijas, Apvienotās Karalistes, Japānas – Augstākā padome Parīzē 1921. gada 26. janvārī Latvijas pārstāvniecībai paziņoja, ka Latvijas Republika atzīta *de iure*. Tolaik liksmoja visa tauta. Rīgas ielās cilvēki dziedāja valsts himnu, notika gājieni uz to valstu sūtniecībām, kas bija atzīnušas Latviju *de iure*.

ĪRIJA. 26. janvārī, Latvijas starptautiskās atzīšanas *de iure* 101. gadadienā, Latvijas vēstniecības Īrijā komanda, godinot Latvijas diplomāta Jaņa Meža piemiņu, sakopa tā atdusas vietu Mountdžeromas kapsētā (Mount Jerome Cemetery), Dublinā.

KOREJA. 26. janvārī, atzīmējot Latvijas Republikas starptautiskās atzīšanas *de iure* 101. gadadienu, Latvijas vēstnieks Korejas Republikā Āris Vigants tikās ar Korejas Nacionālās Asamblejas bibliotēkas direktoru Dr. Li Mjōnu (Lee Myungwoo), lai svinīgi nodotu Latvijas Nacionālās bibliotēkas dāvinājumu – vērtīgus izdevumus par Latviju, tās vēsturi un kultūru (attēlā).

"Muzikālās bankas 2021" finalšova

29. janvārī Daugavpils Olimpiskajā centrā par aizvadītā gada vērtīgāko popa un roka dziesmu Latvijā atzīta "Prāta vētras" un "Tautumeitu" dziesma "Tur, kur Dieva kamanas slid". Otrajā vietā ierindojās grupas "Citi zēni" dziesma "Limuzīns uz krīti". Savukārt trešo vietu ieguva Dons ar dziesmu "Tas rakstīts debesīs (Piena ceļš)".

Valodnieki lems par 300 jaunu vārdu iekļaušanu kalendārā

Devons, Mūza un Inerce – šie ir vien daļa no unikālajiem vārdiem, ko aizvadītajā gadā vecāki devuši savām atvasēm. Šogad martā Valsts valodas centra (VVC) kalendārvārdu ekspertu komisijai būs jāizskata iesniegumi par 300 personvārdu iekļaušanu kalendārā.

Ādažnieks Kārlis ar sievu vecākajam dēlam vārdu Karo devuši pēc viņa iniciatīvas. Kārlis gan norādīja, ka bijuši arī latviskāku vārdu varianti, piemēram, Valters, bet tomēr priekšroka dota vārdam, kas Latvijā ir tikai divām personām.

"Izrādās, tas ir nācis no kurdiem, kurdu rajona, un tas nozīmē "spēcīgs" un ir diezgan populārs pasaulē," skaidroja Kārlis. Pagājušajā gadā jaundzimušajiem doti arī tādi unikāli vārdi kā Mūza, Inerce, Ratka, Kursis un Devons. Tieslietu ministrijas Dzimtsarakstu departamenta direktore ReTV norādīja, ka ne visos gadījumos ir iespēja reģistrēt vecāku izvēlēto bērna vārdu, jo to rēģulējot Valsts valodas likums.

Ziņas īsumā

• **Valodas eksperti neredz nepieciešamību** izveidot vārdus "karasieva" vai "karasieviete", jo latviešu valodā lietojama vārda "kareivis" sieviešu dzimtes forma "kareive". Valsts valodas centra Latviešu valodas ekspertu komisija pērn izskatīja jautājumu par lietvārda "kareivis" formu sieviešu

dzimtē. Komisija vienprātīgi secināja, ka sieviešu dzimuma militārpersonas apzīmēšanai latviešu valodā lietojama vārda "kareivis" sieviešu dzimtes forma "kareive". Tamdēļ nav vajadzības veidot nosaukumus "karasieva", "karasieviete" vai "karavīre".

• **Rīgas domes sēdē pieņemts pašvaldības šī gada budžets**, nosakot trīs pašvaldības prioritātes – sociālā palīdzība, darba algas un satiksmes infrastruktūra. Galvaspilsētas budžetā plānoti 996 miljoni eiro lieli ieņēmumi, kas ir par 11 miljoniem eiro vairāk nekā 2021. gadā. Kopējie budžeta izdevumi plānoti 1,15 miljardi eiro. No tiem visvairāk paredzēts tādām sfērām kā izglītībai – 397 miljoni eiro, satiksmei – 300 miljoni eiro, sociālajai jomai – 121 miljons eiro, mājokļiem – 56 miljoni eiro, kultūrai – 32 miljoni eiro un videi – 15 miljoni eiro.

• VAS "Latvijas dzelzceļš" (LDZ) līdz 2040. gadam provizoriski par 4-4,5 miljardiem eiro plāno elektrificēt visu Latvijas dzelzceļu tīklu, preses konferencē sacīja LDZ valdes priekšsēdis Māris Kleinbergs. Viņš skaidroja, ka patlaban tiek strādāts pie šī projekta finansējuma shēmu un mehānismu izstrādes, kā arī tiek veiktas projekta izmaksu aplēses. Sākotnējās aplēses liecina, ka nepieciešamais finansējums būs četri līdz 4,5 miljardi eiro.

• Eiropā vairāku valstu valdības ir pieņēmušas lēmumus atvieglot ar Covid-19 saistītos ierobežojumus, taču zinātnieku aprindās bažas rada omikrona apakšpaveids. Pētnieki atklājuši, ka omikrona varianta apakšpaveids spēj izplatīties ātrāk nekā omikrons, vēsta ziņu medijs Euronews.

• Izteikti spēcīgu nogurumu no Covid-19 pandēmijas joprojām izjūt 43% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju, desmit ballu skalā to vērtējot no astoņi līdz desmit, secināts jaunākajos "BENU Aptiekas" Stresa termometra rezultātos.

Ziņas sakopojis P. Karlsons

JURIS
LORENCIS

Vai Eiropā būs jauns karš? Un ja būs, tad kur un kad? Šāds jautājums aizvien biežāk dzirdams ne tikai Ukrainā un Krievijā, bet nu jau arī Latvijā, Lietuvā un Polijā, patiesībā visā Centrālajā un Austrumeiropā. Bet varbūt taisnība ir tiem, kuŗi apgalvo, ka pagaidām gan vēl tikai hibridkarš, patiesībā jau notiek. To redzam diplomātijā, kur Krievija izvirza neizpildāmus ultimātus NATO valstīm. Pie Krievijas un Baltkrievijas robežām ar Ukrainu koncentrējas lielas armijas vienības, bruņotas ar uzbrukuma ieročiem. Jau labu laiku var novērot hakeru diversijas pret Ukrainu un Rietumiem. Nemitīgs karš notiek informācijas laukā. Patlaban tiek izplatītas baumas, ka “iebrukums sāksies tuvākajās dienās”, “Rietumu pilsoņi pamet Ukrainu”, “Krievija pie Ukrainas robežas nogādājusi asins krājumus, kuŗu derīguma termiņš ir dažas nedēļas”. Šo ziņu mērķis ir iebiedēt un demoralizēt Ukrainu, Eiropu un NATO. Viena no hibridkarša sastāvdaļām ir tā saucamā “šrēderizācija”, uzpirkti augsta ranga Rietumu politiķi, kuŗi sēž amatos Krievijas valsts uzņēmumos. Bijušais Vācijas kanclers Gerhards Šrēders patlaban ir “Rosneft” direktoru padomes priekšsēdētājs. Siltās vietās iekārtojušies arī citi “bijušie” – Francijas premjērministrs Fransuā Filons, Austrijas kancleri Volfgangs Šissels un Kristiāns Kerns, Austrijas ārlietu ministre Kārīna Kneišla. Vācijas mediji ironizē, ka Šrēders, kuŗš bez kautrēšanās aizstāv Krievijas po-

litiku, esot kļuvis par Krievijas propagandas kanāla “Russia Today” pastāvīgo komentētāju. Nauda runā!

Varētu jautāt – kā līdz tam varēja nonākt? Vai tiešām neviens nespēja paredzēt šo attīstību? Tā gluži nav. Polijas prezidents Lechs Kačinskis, uzstājoties tautas manifestācijā Gruzijas galvaspilsētā Tbilisi 2008. gada 12. augustā (tobrīd Krievijas armija atradās pārdesmit kilometrus no Tbilisi), brīdināja pasauli: “Mēs labi zinām – šodien Gruzija, rīt Ukraina, parīt Baltija. Un tad varbūt pienāks kārta manai valstij Polijai”. Vai viņš tika sadzirdēts? Eiropas Rietumos – diezin vai. Tagad redzam, ka īpaša atbildība par pašreizējo drošības krīzi jāuzņemas tieši Vācijai. Uzņēmējs un mecenāts Vilis Vītols savā 2010. gadā izdotajā grāmatā “Savējiem” rakstīja: “Laiks paiet, nomirs cilvēki, kas piedzīvoja Otrā pasaules kara šausmas. Jaunajām vācu paaudzēm apņiks, ka tām atgādina Vācijas pagātnes pārkāpumus. Viegli varētu atdzimt dažas negatīvās īpašības, kā pārākuma komplekss, uzkundzēšanās vēlme un politiska tuvredzība, ne nacisms. Vācijas vēsturē vairākos gadījumos redzams, ka vācu tautas lielās spējas un līdz ar to panākumus zinātnē, kultūrā un saimniecībā izniekojuši stulbi politiķi. Jau kāds nesen iesācies process izraisa bažas. Tā ir Vācijas valdības izrīcība pret Baltijas valstīm – patiesībā pret visu pārējo Eiropu, sakarā ar gāzes vada projektu Baltijas jūrā. Tā uzkrītoši izskatās pēc svarīga

stratēģiska jautājuma neizpratnes un augstprātīgas nerēķināšanās ar citiem”.

2011. gada 8. novembrī Vācijas pilsētiņā Lubminā Baltijas jūras krastā Krievijas prezidents Dmitrijs Medvedjevs un Vācijas kanclere Angele Merkele atgriezās ventīli, simboliski atklājot gāzes vada *Nord Stream*. Jau toreiz izskanēja brīdinājumi, ka šīs gāzes vads pasliktinās drošības situāciju Centrālajā un Austrumeiropā. Eksperti uzskata, ka tieši *Nord Stream* iedrošināja Krieviju 2014. gadā iebrukt Ukrainā, anektēt Krimu un sarīkot asinspirti Donbasā. Neraugoties uz to, 2015. gada jūnijā tika parakstīts līgums par *Nord Stream 2* gāzes vada būvniecību. Tagad tas ir pabeigts, un pie Ukrainas robežām tiek savilkti Krievijas bruņotie spēki. Daudzas NATO valstis izteikušas savu atbalstu Ukrainai, turklāt ne tikai vārdos, bet arī ar bruņojuma piegādēm. Daudzas, izņemot Vāciju. Tieši otrādi – tā pat cenšas kavēt palīdzības piegādi Ukrainai. Kāpēc? Vācijas amatpersonas, to skaitā ārlietu ministre Annalēna Bērboka, šo rīcību skaidro ar nevēlēšanos piegādāt ieročus konflikta zonās. Bet tie ir meli, jo Vācija pārdod ieročus Ēģiptei un Saūda Arabijai. Šīs valstis ir iesaistītas militārā konfliktā Jemenā, kuŗā iet bojā mierīgie iedzīvotāji. Esot vēl viens “attaisnojums” – Vāciju joprojām mocot sirdsapziņa par uzbrukumu Padomju Savienībai 1941. gadā. Bet kas tad bija lielākie cietēji Otrajā pasaules karā? Vēsturnieki joprojām strīdas un cenšas pre-

Taisnība ir Ukrainas pusē

cizēt skaitļus. Kauju laukos un masu slepkavībās Vācijā gāja bojā ap 9 % iedzīvotāju, Lietuvā – 13 %, Krievijā – 13 %, Latvijā – 14 %, Polijā – 20 %, Ukrainā – 20 %, Baltkrievijā – 25 %. Kā labi zināms no Latvijas vēstures, patiesībā zaudējumi ir vēl lielāki, jo šajos skaitļos nav ierēķināti no bada un slimībām mirušie, uz austrumiem ir rietumiem deportētie, vergu darbos aizvestie un bēgļi. Neapstrīdams ir fakts, ka tieši Ukraina ir nesusi milzīgus, varbūt pat pašus lielākos upurus Hitlera un Staļina režīmu izraisītajā karā. 27. janvārī, starptautiskajā Holokausta piemiņas dienā, Ukrainas Ebrēju draudžu apvienība vērsās pie Vācijas kanclera Olafa Šolca ar aicinājumu apzināties Vācijas vēsturisko pienākumu pret Ukrainu un vismaz nekavēt citu NATO valstu atbalstu. Bet vai šodienas Vācijas politiķi izjūt vainu par pagātnes notikumiem? 1970. gada 7. decembrī Vācijas kanclers Villijs Brants noietās ceļos Varšavas geto pieminēšanai priekšā, lūdzot piedošanu Polijai un pasaulei par nacistu noziegumiem. Pašreizējam kancleram Šolcam tobrīd bija vienpadsmit gadu. Nāks laiks, un centīgais jauneklis sāks interesēties par politiku. Viņš piedalīsies protesta demonstrācijās pret NATO spēku klātbūtni Rietumvācijā. Bieži viesosies Austrumvācijā, kur “tusēsies” ar Brīvas Vācu jaunatnes (vietējā komjaunatne) vadītājiem. Par šo organizāciju vismaz man nav nekādu illūziju – tā atradās pilnīgā Aust-

rumvācijas drošības dienesta jeb “Štazi” kontrolē.

Bet nav ļaunuma bez labuma. Politikas vērotāji uzskata, ka pašreizējā Krievijas rīcība esot “atmodinājusi” NATO, iedvesusi tai jaunu dzīvību. Viena mācība, ko šajās dienās esam sapratuši – jebkādas runas par Eiropas Savienības bruņotajiem spēkiem, par kopīgo “Eiropas armiju” ir tukšas illūzijas. Tad uz ko mēs, latvieši, šodien varam paļauties? Pirmām kārtām uz NATO, uz tādām valstīm kā ASV, Kanada, Lielbritānija un Turcija. Uz Centrālās un Austrumeiropas valstīm, kas pašas reiz cietušas no Krievijas imperijas un Padomju Savienības. Uz Ukrainu. Un, visbeidzot, mēs varam paļauties paši uz sevi. Tikmēr Ukraina cer uz labāko, bet gatavojas sliktākajam. 24. janvārī Ukrainas Pareizticīgās baznīcas vadītājs mētopolīts Epifānijs vērsās pie savas tautas ar uzrunu. Cita starpā viņš teica: “Mēs, ukraiņu tauta, nevēlamies neko citu kā vien sargāt savu tēvzemi, savas mājas, ģimeni un kaimiņus. Tāpēc taisnība ir mūsu pusē. Un kur taisnība, tur Dieva palīdzība un uzvara”. Paturēsim Ukrainu savās domās un lūgšanās arī mēs.

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība “Laiks-BL”

MAF
Mediju atbalsta fonds

KĀRLIS
STREIPS

26. janvārī Latvijas Republikas Saeimā sniedza gadskārtējo ziņojumu mūsu valsts ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs “par paveikto un iecerēto darbību valsts ārpolitikā un Eiropas Savienības jautājumos 2021. gadā.” Tradīcija, ka reizi gadā ministrs atskaitās parlamentā par padarīto un iecerēto, iedibināta 2011. gadā. Ziņojums ik gadu prezentēts 26. janvārī, jo 1922. gada 26. janvārī Pirmajā pasaules karā uzvarējušās Antantes valstis formāli atzina Latvijas Republikas neatkarību *de iure*. Pirmajā gadā Ārlietu ministrijas ziņojumu iesniedza pašreizējais Ventspils domes deputāts, bet toreizējais ministrs Ģirts Valdis Kristovskis. Nākamajā gadā – Edgars Rinkēvičs, kuŗš amatu ir saglabājis visu šo laiku. Pagājušajā nedēļā bija 11. reize, kad viņš stājās deputātu priekšā (gan video variantā no ministrijas). Rinkēviča kungs amatā stājās 2011. gada 25. oktobrī, Valda Dombrovska otrajā no trim valdībām. Neviens cits valdības ministrs mūsu valsts vēsturē nav tik ilgi saglabājis valdības ministru portfeli.

Ziņojumā ministrs nodefinēja sešas prioritātes 2021. gadā. Pirmām kārtām kaimiņvalsts Balt-

krievija. Eiropas Savienības dalībvalstu robežu virzienā. Eiropas savienības kontekstā Latvijas ārlietu ministrs uzsvēra klimata politiku, kā arī “jaunas ambīcijas Eiropas Savienības drošības un aizsardzības politikas segmentā, vairojot noturību, attīstot aizsardzības rūpniecību un ar to saistīto investīciju vidi un veidot partnerības drošības politikas īstenošanai.” Trešā prioritāte bija sadarbība ar NATO, atzīmējot, ka pērn decembrī Rīgā notika dalībvalstu ārlietu ministru sapulce. šogad jūnijā NATO gadskārtējais samits būs Madridē, Spānijā (“simboliski, ka politiskā diskusija tika uzsākta NATO ziemeļaustrumos, bet tiks noslēgta NATO dienvidrietumos”). Vēl ministrs minēja mērķi 2026. un 2027. gadā Latvijai nodrošināt nepastāvīgas dalībvalsts vietu ANO Drošības padomē. Viņš atgādināja Latvijas atbalstu Eiropas kaimiņu politikai, kas Latvijas gadījumā nozīmē ciešāku sadarbību ar valstīm Centrālāzijā.

Ministrs uzsvēra faktu, ka “Krievija turpina īstenot konfrontējošu ārpolitiku.” Krievija sākusi pulcināt karaspēku un kara tehniku pie Ukrainas austrumu robežas.

Kā skaidroja Kremļa runasvīri, tur notikšot militārās mācības ar informatīvu atbalstu no jau minētās Baltkrievijas. Jā, jā, arī Baltkrievija piedalīsies! Tomēr militārās mācības nemēdz ilgt mēnešiem, ar nenoteiktu beigu datumu. Karaspēka klātbūtnē varētu būt citi iemesli. Kādi? Kas patlaban ir prātā un sirdī cilvēkam, kuŗš mūžu ir veltījis savai čekista profesijai, kas ir palikusi čekista profesija arī tagad, kad viņš jau vairāk nekā 20 gadu garumā savai valstij ir uzsēdies uz kakla kā autoritāras “varas vertikāles” uzturētājs? Laika gaitā pasaule ir centusies šo cilvēku saprast. ASV prezidents Džordžs Bušs jaunākais teicās čekista acīs ieraudzījis “dvēseli.” ASV ārlietu ministre Hilarija Klintonē centās nodrošināt attiecību “restartu.” Bet tad čekists un viņa valsts uzspļāva starptautiskajām tiesībām un Eiropas kopš Otrā Pasaules kara iedibinātajai kārtībai un vienkārši iegāja vienā no kaimiņvalstīm, atņēma daļu no tās teritorijas, un iekļāva to savā valstī. Anektēja un izaicināja pasauli uz to reaģēt.

Reakcija bija sankcijas. Plašas sankcijas, kuŗu ietekme no Ame-

rikas puses stipri vājinājās 2016. gadā, kad Amerikā par valsts prezidentu tika ievēlēts korumpēts biznesmenis no Ņujorkas, kuŗam bija prātā neaptveramas un līdz šim brīdim patiesībā neizskaidrotas simpatijas pret veco čekistu Kremli. Piecas reizes abi tikās aiz slēgtām durvīm bez neviena cita amerikāņu klātbūtnes. Tas bija vienkārši šokējošs parastā protokola pārkāpums.

Čekists Kremli turpina darbojies. Pagājušajā nedēļā pasaule uzzināja, ka mūsu kaimiņvalsts ir nolēmusi rīkot jūras spēku mācības ar aktīvu apšaudi, turklāt nevis savos ūdeņos, bet gan pie Īrijas krastiem. To uzzinājām, jo grupiņa acimredzot ļoti drosmīgu iru zvejnieku ir paziņojuši, ka viņiem šē ir zvejniecības teritorija un viņi tur zvejos arī 3. februārī, kad paredzēts sākties minētajām starptautiskajām mācībām un, ja Krievija gribēs zvejniekus izstumt no ierastajiem zvejniecības ūdeņiem, tad iru zvejnieki laipni pasūtīs Krievijas jūras spēkus trīs mājas tālāk. Tāds vismaz bija plāns pāris dienas pirms paredzētajām mācībām. Īrija nav NATO dalībvalsts. Iespējams, tieši tāpēc Kremlis ir nolēmis pakacināt Rietumeiropas

valstis tieši Īrijas ekonomiskajā jūras zonā.

Savukārt attiecībā uz Ukrainu Rietumvalstis ir likušas saprast – ja Krievija nolems iebrukt kaimiņvalstī, tad reakcija būs tūlītēja un skarba, tostarp tajā skaitā apsverot Krievijas izslēgšanu no tā dēvētās SWIFT sistēmas, kas nozīmētu kaimiņvalsts absolūtu izolāciju no starptautiskajiem finanšu un banku tirgiem.

Ir arī fakts, ka Ukraina nebūt nav ar pliku roku ņemama. Jau vairāku gadu garumā Amerika un citas valstis ir palīdzējušas apbruņot tās aizsardzības spēkus. Tāpēc te jādomā par Kremļa čekista aprēķinu. Putinam ir kaut kāda mistiska pieķeršanās mītam par Krievijas pirmsākumiem mūsdienu Ukrainā. Vai šī mīta uzturēšana ir vērtā Krievijas starptautiskai izolācijai? Un ko viņš teiks mātēm savā valstī, kad deli sāks atgriezties zārkos?

Atšķirībā no Īrijas, Latvija ir NATO dalībvalsts, un paldies Dievam par to. Taču gribētos cerēt, ka kaut kad paredzamā nākotnē ārlietu ministrs ikgadējā ziņojumā par ārpolitiku varēs runāt par Krieviju ārpus jēdziena “konfrontējoša” ietvariem.

Si vic pacem, para bellum

SARMĪTE RONE (Zemgale)

“Briseles pastkartes” devušās pie lasītājiem

29. janvārī Vecauces pilī savus domubiedrus, radošās ieceres atbalstītājus un līdzinotājus bija aicinājis auceņnieks, Eiropas Parlamenta Tautas partijas grupas preses padomnieks Ģirts Salmgriezis, lai kopīgi apzīmogotu savu grāmatu “Briseles pastkartes”.

Jau no pirmajām sarīkojuma minūtēm kļuva skaidrs, ka viesi nonākuši mājīgā un sirsnīgā gaisotnē, ko cilvēkiem, kuri bijuši iesaistīti kopīgā radošā procesā, ar mājastēva gādību nodrošināja pastkaršu lasījumi Latvijas Radio un TV “balss” Aigara Rozenberga sniegumā un augsti profesionālu mūziķu, arī auceņnieku – pianista Raimonda Petrauska un saksofonista Oskara Petrauska – filigrānā mūzicēšanā. Kopā ar “Briseles pastkaršu” tapšanas procesā iesaistīto un Ģirta Salmgrieža atbalstītāju saucītājiem atzinīgajiem vārdiem un stāstījumu par grāmatas autora radošo izaugsmi pasākums izvērtās omulīgā pēcpusdienā.

Apgāda “Laika grāmata” vadītāja **Ligita Kovtuna** vēltija pateicības vārdus cilvēkiem, kuri visbiežāk saistīti ar grāmatas saturu: “Man ir ārkārtīgi žēl, ka ir beidzies viens skaists, radoši pacilājošs periods mūsu izdevniecības dzīvē. Pateicoties autoram, mēs piedzīvojām garīgas dzīres. Kad mēs saņēmām grāmatas priekšvārda autorei Žanetas Vegneres tekstu, citādi ļoti kritiskā kollega, redaktore Gundega Saulīte teica: tādas kvalitātes teksti pie mums sen nebija redzēti... Paldies fotografam Edvardam Vārdaunim, kuŗa fotogrāfijas grāmatā ir vienkārši izcilas: tās dzīvo savu dzīvi.”

Savukārt Ģirtam Salmgriežim bija jāapsola, ka viņš apgādā “Laika grāmata” atgriezīsies ar savu nākamo grāmatu. “Manā izdevējas pieredzē nav bijis gadījuma, ka tik radoši, aktīvi, ieinteresēti un draudzīgi viens autors iesaistītos grāmatas tapšanā, tās izvešanā cilvēkos,” bilda Ligita Kovtuna.

Pastkaršu žanrs Ģirta Salmgrieža radošajā darbībā parādījies krietni sen – 2005. gada rudenī, kad vēstules no Eiropas tika publicētas “Neatkarīgajā Rīta Avīzē”. Šiem radošajiem eksperimentiem tolaik piekrita avīzes galvenā redaktore **Anita Daukste**: “Ģirts nāca pie manis ar ideju, ka viņš kā Eiropas pat-

No kreisās: Anna Fleišmane, Anita Daukste, Māra Libeka, Ligita Kovtuna, Gundega Saulīte, Arnolds Eizenšmits, Daiga Brinkmane, Edvards Vārdaunis. Aizmugurē: Oskars un Raimonds Petrauski, autors, Valdis Dombrovskis, Aigars Rozenbergs (Fotografēšanās brīdī visi atļāvās noņemt sejas maskas) // Foto: Sarmīte Rone

Ģirts Salmgriezis

Autora mamma Zigrīda Salmgrieze (pa kreisi) un Žaneta Vegnere

riots varētu rakstīt par saviem ceļojumiem, piedzīvojumiem, apceļojot Eiropu. Protams, piekritu, jo tajā brīdī tas bija kaut kas gluži oriģināls. Lasot šīs vēstules, es kā redaktore atļāvos kaut ko arī rediģēt, bet par to, ko es redzu tekstos raksturo izcila izziņas bagātība un ārkārtīgi skaista latviešu valoda. Ir liels prieks par šo izaugsmi.”

Grāmatas ievada autore, Eiropas Komisijas priekšsēdētāja

Edvards Vārdaunis

Valdis Dombrovskis

izpildvietnieka Valda Dombrovskā kabineta vadītāja vietniece **Žaneta Vegnere**: “Tas bija liels pārdzīvojums un piedzīvojums – sadarboties ar Ģirtu un viņa vadībā. Domāju, ka tā nav grāmata par Briseli, bet tā ir grāmata par mirkļa burvību, par spēju dzīvot šeit un tagad. Ja jūs spējat to izdarīt, jums paveras cita pasaule, mirkļa svētlaipe. To arī sauc par tām daudzajām mazajām laimītēm, kā Ziedonis to dēvēja. Manuprāt, šī grāmata pierāda, ka šajā “PowerPoint”, prezentāciju un īsformāta laikmetā arvien nav nekā labāka par istu stāstu.

Es domāju, ka šī ir izcila stāstu grāmata.”

Fotogrāfs **Edvards Vārdaunis**, kuŗa uzdevums bija vizualizēt autora tekstus: “Izjutu milzīgu atbildību, strādājot pie šī darba, jo šķita, ka iejaucos personīgā telpā, par ko Ģirts raksta. Paldies par uzticēšanos man, par pacietību brīžos, kad negāja tik viegli! Ceru, ka, lasot šos stāstus un raugoties bildēs, lasītājs sajutīs klātesamības momentu.”

Grāmatas māksliniece **Daiga Brinkmane**: “Paldies, Ģirt, par tik brīnišķīgu un radošu darbu! Paldies, ka ļāvi man tā izplosīties,

un paldies izdevējai, kuŗa man ļauj pilnu vaļu. Tas ir liels retums. Teksti ir brīnišķīgi, un gribas uz Briseli aizbraukt, lai uz to TĀ paskatītos.”

Ilgāku laiku Ģirta Salmgrieža “pastkartes” rēgulāri, katru sestdienu tika publicētas vietnē Facebook, un lasītāji pie tām jau bija pieradināti, atzina grāmatas autora kolēģis Eiropas Parlamentā **Arnolds Eizenšmits**. “Kopš pandēmijas sākuma “sejas grāmata” šīs pastkartes tapa, laiku pa laikam satikāties ar Ģirtu, un bija brīnišķīgi redzēt, kā tas pamazām kļuva arvien nopietnāks. Un nu mums ir šī interesantā grāmata, kas, domāju, ir vērtīga gan tiem, kuri Briseli zina pavisam mazliet, gan tiem, kuri Briselē dzīvo pastāvīgi. Ģirts ir Briseles izzinātājs un dara nopietnu darbu Eiropas Parlamentā. Paldies arī par šo skaisto pasākumu, kas savedis kopā cilvēkus gan no Auces, gan Rīgas un dažādām Latvijas vietām, gan no Briseles.”

Viesu vidū bija arī grāmatas literārā redaktore Gundega Saulīte, konsultants arhitektūras jomā Mārtiņš Mūrnieks, žurnālists Kārlis Streips, Latvijas Pašvaldību savienības priekšsēdis Gints Kaminskis u. c. Sarīkojumu pagodināja Eiropas Komisijas izpildviceprezidents **Valdis Dombrovskis**: “Sadarbība ar Ģirtu Salmgriezi man sākās jau sen, kad es kā jauns politiķis sniežu interviju jaunam “Radio SWH” žurnālistam. Ciešāka sadarbība sākās 2005. gadā, kad Ģirts pievienojās Eiropas Tautas partijas grupai, lai strādātu ar komunikācijas jautājumiem. Sadarbība ir turpinājusies visus šos gadus, un Ģirts tiešām spējis šos sarežģītos, kompleksos, reizēm garlaicīgos Eiropas jautājumus nest plašākai sabiedrībai saprotamā, interesantā veidā, – citējot Streipa kungu, tā, lai būtu skaidrs, kas tantei Bauskā no tā... Ģirta talants un darbs ir arī atzīts, 2006. gadā piešķirot viņam Eiropas gada cilvēka Latvijā vārdu. Šī grāmata ir citāda, jo tā nestāsta par Briseli kā Eiropas galvaspilsētu, bet par Briseli kā pilsētu. Caur šo grāmatu mēs varam iepazīt autoru nevis kā eiropieti, bet kā cilvēku.”

“Briseles pastkaršu” pēcvārda autore ir Ģirta Salmgrieža latviešu valodas un literatūras skolotāja Auces vidusskolā **Anna Fleišmane**, kuŗa atminējās grāmatas autora radošās darbības pašus pirmsākumus skolā un viņa apņēmību labi apgūt latviešu valodu un žurnālistiku. “Skaista grāmata. Tā atradīs savu lasītāju. Ceļavārdiem Ģirtam neko jaunu nepateikšu, kā vien to, ko es jums skandināju katru gadu: lai dzīvē kaut ko sasniegtu, ir grūti, smagi, zvērīgi jāstrādā. Es tev novēlu strādāt melnu muti, tulznainām rokām un slapju muguru... Uz priekšu, Ģirt!”, bilda skolotāja.

Sarīkojuma izskaņā Ģirts Salmgriezis “Briseles pastkartes” pasniedza arī savai mammai, kuŗa to ļoti, ar lielu nepacietību bija gaidījusi.

(Skatiet arī 11. lpp.)

Mūzicē brāļi Petrauski

GUNDEGA SAULĪTE

Izrāde “Es neesmu klaviernieks” Valmieras teātra Apaļajā zālē ir iestudējums, kas uzrunā ar īpašu gaisotni. Sižets par tā iemīļoto komponistu Emīlu Dārziņu (1875-1910) risinās Apaļās zāles intimitātē, turklāt ar kovidā laika prasībām atbilstoši retinātām skatītāju rindām. Šādā tuvplānā tiek spēlētas epizodes, kas rāda jaunā talantīgā censonā likteni, attiecības ar laikabiedriem, ar vecākiem, sievu. Lugas autora A. Lapiņa panākums ir izpētītā bagātā faktu materiāla pārkausēšana lakoniskos, vienkāršos un saprotamos dialogos, kas ļauj aktieriem izveidot apjomīgus tēlus. Skatītājiem savukārt ir tā laime sekot epizodēm, ļaujoties lugas personu iekšējai pretrunībai. Un šai atklāsmē ir bezgala daudz siltas iejūtības, humora, līdzietības un sapratnes, kas raksturīga ne tikai dramaturga rokkrakstam, bet arī ilggadīgai sadarbībai ar režisoru Vari Braslu. Līdz ar to arī izrādē valda šī īpašā gaisotne, kas sasniegta, ar mīlestību stāstot par Dārziņa likteni un viņa dedzīgajiem centieniem panākt latviešu mūzikas pacelšanos no šauriem mietpilsoniskiem apvāršņiem līdz pasaules limenim.

Izrādes neparasto noskaņu uzbūvē arī režijas iecere galvenā varoņa lomu uzticēt diviem tēlotājiem: aktierim Mārtiņam Meijeram un teātra komponistam Emīlam Zilbertam. Pirmais dramatiskā tēlojumā iemieso Emīla Dārziņa dabu, atklājot varoņa skaisto lirika dvēseli un daudzās iekšējās pretrunas, šādam varonim noticam uzreiz – gan viņa neparastajai apdāvinātībai, augstajiem estētiskajiem principiem, gan ilgām pēc pavasarīgas mīlestības, lasi – jaunas iedvesmas, gan viņa šaubām un bezcerībai, sastopoties ar netaisnību un draugu nodevību. Mārtiņa Meiera tēlotais Dārziņš ir loma ar apjomu un dziļumu. Savukārt Emīls Zilberts visu izrādes laiku sēd pie klavierēm spēles laukuma centrā, viņš iemieso Dārziņa skaņu pasauli, improvizē, ļaujot klavierē spēlēt no jauna kādam labi pazīstamam motīvam, kad nepieciešams, ilustrē epizodes ar komponistu klasiķu taktīm, līdz pašās beigās pieliek izrādei punktu ar “Melancholiskā valša” beigu akordiem. Savstarpējās spēles iespējas nav meklētas, ir tikai viens zīmīgs skatiens, pirms sākusies darbība, saskatīšanās, kā kopā saslēgšanās. Turpmāk viņi, nosacīti būdami viens vesēls, darbojas katrs savā sfērā – cilvēciskajā un mūzikālajā.

Iestudējuma noskaņas radīšanā sava nozīme arī vizuālajai pusei – Valtera Kristberga scenogrāfijai un kostīmu mākslinieces Lienas Rolšteinas veikumam, ko lieliski atbalsta gaismu mākslinieks Gatis Priednieks-Melnācis. Tad nu iznāk, ka ainas, kuŗās ieraugām notikumus divdesmitā gadsimta sākuma gados, mūsu skatam paveras kā skati no sena ģimenes albuma. Un, tuvojoties finālam, kad ska-

Par mūžīgām vērtībām un mūžīgām kļūdām

Alvja Lapiņa oriģināllugas “Es neesmu klaviernieks” iestudējums Valmieras teātri

Emils Dārziņš Mārtiņa Meiera tēlojumā ir bezgala apdāvināts, godīgs un aizrautīgs // Foto: Matiss Markovskis

tītāju priekšā kā *dzīvā bildē* izkārtojas visi izrādes dalībnieki un koŗa ierakstā skan “Mūžam zili”, to uztveram kā apliecinājumu mūžīgajām vērtībām, ko

par viņa skaņu rakstu un, dzirdi izdziedot “Nāru dziesmu”, atzīst, ka tā ir dievišķīga mūzika.

Emīla draugu un līdzgaitnieku pulkā valda ne tikai zobga-

libas, arī nopietnas sarunas par mūziku, un pārliecinoši iezīmējas laikabiedru raksturojums – aktieris un joku meistars Pāvils Gruzna Ingus Kniploka atveidā, neglābjamais poētiskais mīlnieks Kārlis Jēkabsons Kārļa Freimaņa tēlojumā, daudzsolis jaunais diriģents Arturs Bobkovics, ko tēlo Richards Jakovels. Kad pēc Emīla Dārziņa recenzijas, kuŗā kritizētas Pāvula Jurjāna simfoniskā orķestra diriģenta dotības, seko Jurjāna *pret-sitiens* – Dārziņa apvainojums plaģiātismā, kādreizējie draugi kļūst pa ienaidniekiem. Ja šis domstarpības Emīlu dara bezcerīgi izmisušu, tad Krišjānis Salmiņš Jurjāna lomā uzskatāmi nospēlē nodevības dramatismu. Kazarova viņa pagrabā, bezgala enerģiskā krodznieka – Janusa Johansona mudināts, viņš dzied draugu pulka iecienīto dziesmu. “Apsedloju melnu kuīli” kroga velvēs skan izmisīgi, pat traģiski, apzinoties, ka palicis viens, bez draugiem. Un turpmāko gad-simtu vēsture viņam šo atriebi-

bas aktu nekad nepiedos.

Emīla Dārziņa sievu Mariju pirmizrādē atveidoja Elina Hanzena, pārliecinoši atklājot ģimenes rūpju nomāktu būtņi, kas cinās ar materiālo trūkumu, labo vīra rakstu darbus, brīžam apšaubot viņa kritiķa viedokli. Ar neuzticību raugoties uz vīra privātskolniecēm, Marija tomēr metas uzbrukumā Pāvulam Jurjānam, aizstāvēt ne tikai dzīvesbiedru, bet taisnīguma un godīguma principus.

Klinta Reinholde ģimnazistes Hertas lomā iemieso komponista ilgas pēc dzīves pavasaŗa, pēc iedvesmas, ko vislabāk rada jūtu svaigums. Viņa ir gaiša un kustīga, kostīmu mākslinieces uzburtais sniegbaltais tērps tik uzskatāmi izceļ šīs jaunās daiļavas neikdienišķo parādību.

Arī kalponei Kazarova viņa pagrabā, ko tēlo Vizma Kalme, ir dota iespēja pavērt ieskatu tēla pagātnē. Kādreiz bijusi saistīta kādā teātra trupā, nu šī Marija apkalpo viesus, bet vajadzīgā brīdī spēj izlidzēt arī jaunkungiem, kad lomās jālasa kāds lugas fragments.

Izrādes beigu daļai emocionālu izvērsumu sniedz Baibas Valantes atveidotais Dārziņa mātes tēls. Mātes un dēla mīlestības apliecinājums ir cik gaišs, tik traģisks. Vienīgā būtnē pie kā izmisuma brīdī var tverties dzīvē un cilvēkos pievīlies dēls. Viņas mīlestību rotā lepnums par dēlu, un tā dziļā vienkāršība, kādā māte pavēsta par Emīliša traģisko galu, nevis iežēlina, bet drīzāk gan liek apjaust šīs sievietes dvēseles dziļumu.

Režisors Varis Brasla izteikumos pirms izrādes ir uzsvēris, ka šis darbs ir par Latviju. Un varētu piebilst – arī par latviešiem. Katrā ziņā, pievērsoties Emīla Dārziņa dzīvesstāstam, iedzīvinot lugas varoņu tieksmes, attiecības, ilgas un nodomus, ir atklāta arī mūsdienu cilvēka attieksme pret tām vērtībām, kas radītas iepriekšējās paaudzēs – mūziku, mākslu, dzeju. Bet vai tāpat neesam mantojuši arī neprasmī diskutēt, pretinieku neaizvainojot? Vai protam draugu, citreiz kolēģi aizstāvēt pret nepatiesu apvainojumu? Galu galā – vai šodien protam no sirds priecāties par līdzcilvēka talantu vai lielisku radošu panākumu?

Iestudējums “Es neesmu klaviernieks” būtībā ir teātrāla spēle, kuŗā liela nozīme nosacītībai. Nu kaut vai divi galvenā varoņa atveidotāji – mūzikālais un dramatisks. Vērigāks skatītājs ieraudzīs, ka tiek liets no tukšām pudelēm un dzerts no tukšām glāzēm, tiek smēķēti neīsti papirosi un klavierstundā skolniece pie klavierēm tā arī nepiesēžas. Bet vai tāpēc mēs nenoticam šai spēlei, kuŗā atklājas dalībnieku jūtu un domu dziļums? Skatoties aizrauj visa ansambļa cieša vienošanās runāt ne tikai par pagātnes varoņiem un to likteņiem, bet ļaut skatītājiem domāt arī par to, kādi esam, no kurienes nākam un uz kuriem ejam.

Bezgalīgās sarunas Kazarova restorānā. Pāvuls Jurjāns – Krišjānis Salmiņš, centrā Emīls Dārziņš – Mārtiņš Meiers, Kārlis Jēkabsons – Kārlis Freimanis // Foto: Matiss Markovskis

mūsu tautai ir atstājis jaunais, kaismīgais un ļoti nelaimīgais jauneklis. Taču pats kopskats nepārprotami atgādina brūnos sēpijas toņos iekrāsotās albumu fotogrāfijas, no kuŗām uz mums skatās tālu senču, bieži vien vairs neatpazīstamu radu sejas. Latviskas, saulē un vējos rūdītas, pašapzinīgas un skaistas.

Lugā ir divpadsmit personas, un katrai no tām izrādes ritējumā dota iespēja izpaust savas vēlmes un būtību. Tā, piemēram, Tāļivaldim Lasmanim Emīla Dārziņa tēva lomā ir tikai viena aina, patiesībā tikai viens monologs. Tajā aktieris rada priekšstatu par cilvēku, kam daudz grēku, taču pašā dvēseles kaktiņā mīt vārdos neizteikta mīlestība pret dēlu. Ieva Puķe, tēlojot Dārziņa sievasmāti un nemitīgi pukstot par nekam nederīgo znotu, iespēj izpaust apbrīnu

Māte un dēls. Baiba Valante un Mārtiņš Meiers // Foto: Matiss Markovskis

LIDIJA
OZOLIŅA

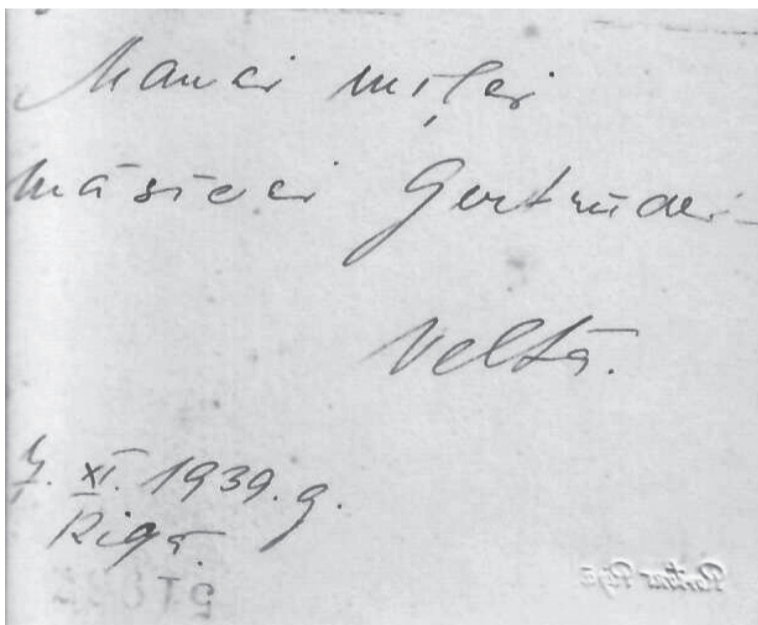
Gads dienas pagriezis uz gaismas pusi. Tomēr ziemas vakari pietiekami gaŗi, lai būtu laiks pārdomām. Domas lido un apstājas pie senām un ne tik senām mājām, pie cilvēkiem, kas tajās dzīvojuši un dzīvo. Iztēlē ceļoju pa senām mājām Sēlijā. Redzes ainās garām slīd viedu neretiēšu sētas gandrīz divu gadu simtu tecējumā – sabrukušas mājas un atjaunotas sētas.

Domās aizvijas uz Susējas krastu, kur upes ielokā bija šī mēneša gavilnieces Veltas Tomas dzimtas mājas. Tagad tur vien ēku pamati vīd un sētsvidū "Šausmānu" lielais ozols zaro. Zem ozola Imanta Ziedoņa un Paradagu grupas novietotais laukakmens ar uzrakstu "Šausmāns". Mājvārdam ar šausmām neesot saistības. To varot atvasināt no lietuviešu valodas, kur vārda nozīme pavisam cita – saucējs. Vai Velta Toma pēc ilgiem gadiem nebija sašķeltās tautas kopā saucēja? Tādēļ viņai nācās ciest trimdas latviešu atstumtību, kam dzejniece iekšēji un garā lepnī stāvēja pretī, lai grūti tas nācās un prasīja daudz garīga spēka.

Pētera Ērmaņa kārtotajam un 1947. gadā izdotajam autobiografiju krājumam "Trimdas rakstnieki" Velta Toma Vāczemē uzrakstījusi "Piezīmes par sevi pašu". Tas ir skarbs stāsts par laiku ar diviem kaŗiem un pasaules ceļos kļiedēto tautu. "Piezīmēs" lasāms, ka Šausmānu mājas "sēd Susējas upes likumā... un tiek daudzīnātas par skaistāko vietu pagastā. Jaunais saimnieks, liels dārznieks, bija sadēstījis divus dārzus ābeļu un veselu astoņpadsmit kastaņu ap lieveņa priekšu un puķu dārzu uz upes pusi".

Veltas Tomas skolas biedrs no 1924. gada rudens Riekstiņskolā ir Kārlis Krūmiņš jeb Osānu Kārlis – Osānu, kas Pilskalnes pagastā. Ne tik sen, vien nieka 100 gadi aizritējuši, kopš Neretas novadā ļaudīm doti uzvārdi. Pa vidu bijusi zemnieku sētu izpirkšana no muižām par dzimtu, pagastu reforma, 1905. gads un aizdunējis Pirmais pasaules kaŗš. Tomēr vēl Veltas Tomas un Kārļa Krūmiņa bērībā un jaunībā pazīstamie joprojām tiek dēvēti, t. s., priekšvārdos, skaidrības labad pievienojot mājvārdu. Osānu Kārlis piektajā, bet Šausmānu Velta ceturtajā klasē 1924./ 1925. mācību gadā Pētera-Pāvila pamatskolā (vēlāk Riekstiņskolā) mācās vienā klases telpā. Katrs savā laikā pēc Riekstiņskolas sestās klases absolvēšanas jaunieši satiekas Jēkabpils ģimnazijā, bet 1930. gadā viņus kopā ar citiem Neretas jauniešiem mācītājs Dellerts iesvēta Neretas luterāņu baznīcā, dodot garīgo ceļamaizi pieaugušo dzīvei.

Otrā pasaules kaŗa beigās Osānu Kārlis, tāpat kā Šausmānu Velta, devās bēgļu gaitās. Trimdā latvieši cieši turējās savās kopienās un centās nepazaudēt saikni īpaši ar sava pagasta ļaudīm. Osānu Kārli interesēja zirgi – šķirnes, braucamie un darba, kā

Veltas Tomas un Nikolaja Skujas kāzu foto. Otrā pusē paraksts "Manai mīļai māsiņai Ģertrūdei. Velta. 7.11.1939. gads Rīga"

arī sacikšu. Bez šīs intereses viņš cītīgi sekoja latviešu kultūras norisēm mītnes zemēs. Un īpaši Veltas Tomas dzejnieces gaitām. Arī viņas braucieniem uz Latviju 20. gs. 70. gados. Viņš saprata Neretas puses dzejnieci, viņas ilgas pēc Latvijas. Savās atmiņās par bērību, Latvijas brīvvalsts laiku un trimdas gadiem, par Veltu Tomu viņš raksta: "Sērdienes spēks" "Grāmatu Drauga" apgādā iznāca 1969. gadā. Tad jau vairāk nekā divdesmit gadu pagājuši kopš dzimtenes atstāšanas, un Velta Toma sāk skatīties un pa istam vērtēt, kas ar mums noticis, ko esam darījuši, kam

veltījuši savus spēkus, kādus mērķus sprauduši. Dažiem ir labi gājis, tikuši pie turības – tiem Latvijas liktenis rūp vismazāk; daži, "trešie, mulķa brāļi", Antīņi joprojām nešaubīgi tic Latvijas atdzimšanai, sapņo par to, jo "brīvību var nosapņot"; bet lielum lielā daļa gan labprāt sevi dēvē par "trimdiniekiem", taču visumā ir ar dzīvi un pasauli apmierināti, dzimtenes zaudējuma sāpe viņiem notrulusi. Arvienu skaudrāk dzejniece izjūt visa tuvā tātumu. Lietodama portugāļu vārdu "saudande", kas nozīmēnot skumijas, ilgošanos un grūtsirdību, viņa izsaucas: "Saudande - /

Par mājām- savām un svešām

Veltai Tomai 110

Dzimtenē

Dzimtenē sniegot sniegi
lēni, klusi un liegi
pār mirušiem un pār dzīviem,
pār saistītiem un pār brīviem –
dzimtenē sniegot sniegi.

Puteņi aizvelkot pēdas
vietās, kur gājušas bēdas –
pār klajumiem, tālos ceļos,
kur dvēseles kļīstot vēļos –
puteņi aizvelkot pēdas.

Vēsma, kas skaras un glāsta,
vēsma no tāluma stāsta –
lēni, klusi un liegi
dzimtenē sniegot sniegi –
vēsma no tāluma stāsta.

1945. g. I.

"melna cūka plīti ielīdusi" - nere-tiešu bieži lietots izteiciens: va- karā plīti zem pelniem paraustās karstās ogles pa nakti izgailējušas, un no rīta sievai jāskrien pie kaimiņienes "pēc uguns", vienal- ga, vējš, lietus vai sniegs.

Atgriezušos no Latvijas cie- miem, šejienes tautieši, biedrību biedri pret viņu izturas kā pret lepras slimnieci, no kā jāvairās. Ar dzēlīgu ironiju viņa apstipri- na: "Kur es biju? Nepratīniet! Es nāku no vietas, kur slimu ar lepru tie, kas tur mīrs, jo viņi tur piedzi- ma - Nē, es nebaidījos, / elpoju viņu dvasu... / no lepras es nebēgu." Viņa jūtas vienota ar savu tau- tu: "... jo mana asins / un viņu jautas, / kas bija svešais - / par brāli saucams, / un ļaunā lepra / ir kaite mana... // Es kļīstu šeitān, / bet lepras slimā, / no mīlestības / šī kaite dzīma."

Daudzu latviešu prātus no-

Veltas Tomas dzimtas mājas "Šausmāni" 1979. gadā

kad māte / Aizsaulē un Tu / tālu un nav / mājū!

Dzejolis "Ja es gleznotu" ir kon- densēta Veltas Tomas autobio- grafija dzejā, sākot ar govju gani, kas viņa četras vasaras bijusi savās mājās. Gleznodama, viņa "Uztrieptu smilšainu Jēkabpils ielu, / ģimnazijas Balto, Sarkano un Žīdu māju, / Internātu, toreiz milzu lielu. "Man pašam šīs ai- nas ir tuvas, jo reizē ar dzejnieci mācījies Baltajā, Sarkanajā un Žīdu mājā – tās bija trīs Jēkabpils vidusskolas ēkas, kālab to vienu sauca par Žīdu māju, neatceros vai nekad neesmu zinājis. Pašpor- treta beigās viņa apliecina, ka cīņa vēl nav beigusies: "Aizsaulē nojautās, drosmē aiz bailēm / kā sprīksts pelnos viņā neuzdota cīņa gail."

Tajā pašā 1969. gadā, kad iznāca "Sērdienes spēks", Velta Toma pirmo reizi pēc 25 gadiem apmeklēja Latviju. Pirmajam lidojumam sekoja vairāki citi, un tie ietekmēja viņas pēdējā dzejo- ļu krājuma "Pēc uguns" saturu. Grāmatu joprojām izdeva "Grā- matu Draugs" 1975. gadā, un tā ieguva Zinaīdas Lazdas Fonda balvu par labāko dzeju publicētu tajā gadā. "Pēc uguns" ir krājuma tituldzejolis un attēlo senlaikos nereti piedzīvotu klizmu, kad

darbina jautājums, kālab Velta Toma 1969. gadā apmeklēja Lat- viju un kālab ar vienu apmeklē- jumu nepietika, bet tam sekoja vairāki citi? Vai tad mēs pietie- kami labi nezinājām, kas notiek boļševiku apspiestajā tautā? Kas tur ko redzēt, ko tur mācīties? Vai viņa neatskārtā, kā uz viņu lūkosies, kā viņu uzņems, kā pret viņu izturēsies šejienes tautieši, biedrības, organizācijas, politiķi, runasvīri? – Nav šaubu, viņa to zināja ļoti labi, jo ilgākus gadus pati bija darbojusies tanīs pašās latviešu biedrībās un organizā- cijās, ceļojusi pa Kanadu un Sa- vienotajām Valstīm un personīgi pazina daudz izcilu ļaužu.

Pēc šiem nozīmīgajiem apmek- lējumiem Padomju Latvijas dzej- nieki Imants Ziedonis, Māris Čaklais, Jānis Peters un daudzi citi dabūja atļaujas doties uz Kanadu. Toronto viņus uzņēma Velta Toma un gādāja, lai viņi redz un dzird visu, kas te notiek un kas mēs esam. Atgriezušies mājā, viņi varēja apgaismot sim- tu un tūkstošu sirdis un prātus. Šķirtā tauta bija savesta kopā.

Velta Toma nav tas cilvēks, kas ies aizbildināties un taisnoties Tik daudz es viņu pazīstu.

(Turpinājums 9. lpp.)

TRIMDAS PERSONĪBU PAŠPORTRETI

RITA GĀLE

Pirmo reizi devos prom no mājām, tikko biju iemācījusies pazīt burtus un izlasījusi pasaku par puisīti, kas iet laimī meklēt. Paņēmu savu brūno mētelīti un vēlā pēcpusdienā izgāju pasaulē: gaŗām ķiršu dārzam un kalēja smēdei pa lielceļu līdz lielajam mežam. Ap to laiku jau sāka krēslot, un man kļuva bēdīgi, ka drīz būs nakts un nebūs kur gulēt. Devos vien atpakaļ un pustumsā klusiņām ielīdu gultā. Mājās bija tik silti un labi! Tajā gadā bija laimīgi Ziemassvētki. Kāda meitene skolas eglītes varā skaitīja:

*Šodien, mīlie radiņi,
Man ir četri gadiņi.*

Man tāpat – man gluži tāpat! Nākošu reizi atstāju mājas lielā sarūgtinājumā par kaut ko, ko īsti vairs neatceros. Gribēju nokļūt tajā vietā, kur mani vairs neatrastu, un nonācu Lubes dzirnavās meža vidū pie Rojas upes. Tur reiz auga un veidojās dzejniece, ko pazīstam kā Ainu Zemdegū. Tagad, mājas pieminot, žēl savu, žēl arī viņas māju. Steidzīgajās pilsētas vasarās vēl vienmēr atceros, cik vēsas bija dzirnavu grīdas, pēc karstas dienas rudzu druvā un kā mierīgi midzinot aiz loga šalca slūžas; at-

miņās klausos atbalsis, ko nes piejūras meži, kad laivā uz upes dziedam. Toreiz diezgan ātri pienāca vēsts, ka mani ļoti gaida atgriežamies, un satraukta braucu mājās. Biju ļoti laimīga, ka manis vajaga.

Trešo reizi bēgu bailēs no nāves. Šķiet, ka tas notika tad, kad mājas biju iemīlējusi visvairāk. Vasaras burvību pārtrauca lieligabalu grāvienu un dūmi līdz saulei. It kā savas zīmes aiziešanai atstādama, abas ar māti tajā pavasarī bijām puķēm apstādījušas un apsējušas visas ceļmalas. Kad braucām prom, mūsu dobes ziedēja. Ratos kāpdamas, vēl salauzām klēpi baltu līliju. Izbrauktos lielceļos šūpojoties, pienāca pirmās bēgļu dienas vakars, puķes bija novītušas un mājas jau toreiz likās neaizsniedzami tālu. Bailes pamazām pārgāja, un bēgšana pārvērtās par skaistu un skumīgu ceļojumu pa daudzām vietām, kurās skolas laikā biju iemācījusies kartē uzmeklēt un parādīt. Dienas pavadījām uz mantu vezumiem, naktis pārgulējām laipnu cilvēku šķūņos, un tajās reizēs, kad kaut kur palikām ilgāk, rakstīju izmisuma pilnus dzejoļus. Kurzemes kauju kartei strauji maino-

ties, vietu kur piestāt kļuva arvien mazāk. Kādā dienā ar māti un brāli nonācām Liepājā, no turienes ar kuģi uz Vāciju un dažus gadus vēlāk pāri lieliem ūdeņiem Amerikā.

Kādreiz bērnībā pasaulē gājēju piekusušu pusmiegā apsedza māmiņa pēc gaŗa ceļa atpakaļ uz mājām. Vēlāk dumpīgā pusaudze gadiem ilgi ar pateicību

pieminēja tēvu, kas sirsnīgi un bez ļauna vārda sagaidīja pārbraucam no meža dzirnavām. Katrā aiziešanā ir bijusi iespēja atgriezties un atzīt, ka mājās vienmēr ir vislabāk. Tagad daudz gadu paiet, meklējot ceļus atpakaļ, un rūgtumā jāredz, ka to kļūst arvien mazāk. Parastajam jautājumam “Kāpēc jūs rakstāt?” šodien varētu atbildēt:

Rita Gāle
Iedomu stacijā

No Džūkstes cikla

*Ir tik saldi atgriezties reiz mājās,
Izkāpt negaidot tur mazā stacijā,
Lai var ilgi, ilgi soļot kājām
Kā no skolas brīvā sestdienā.*

*Izņemt grāmatas no mugursomas,
Atstāt dežurantam paglabāt
Un bez vienas bēdu māktas domas
Ejot padungot un padziedāt.*

*Saule pusdienā, spīd maija zaļums,
Vecie kapi vienās ievās slīgst.
Tālu paliek svešas dzīves skaļums,
Tikai maigums sirdi ienākt drīkst.*

*Maigums maija pakalnos un dārzos
Kas to zin, cik ilgi ziedēs vēl.
Ir tik labi atkal atnākt mājās,
Un nemaz nav citas dzīves žēl.*

No krājuma

“Pirms saulgriežiem”.

“Tāpēc, ka tas ir vienīgais veids, kā atgriezties mājās, kuŗu vairs nav, pie draugiem, kas sen vairs nedzīvo tur, kur visi reiz satikāmies.”

No "Pašportreti", sast. Teodors Zeltiņš. Grāmatu draugs, 1965

Par mājām –
savām un svešām

Veltai Tomai 110

(Turpināts no 8. lpp.)

Atkal brīvu un ziedošu Latviju mūsu tās paaudzes trimdniekiem nebija lemts pieredzēt. Velta Toma savā testamentā rakstīja: “Manus pelnus aizvest uz Latviju, lai, pārbērtus pelēki zaļganā lielajā krūzē un ar vasku aizvaskotus, guldītu Ķesteŗu kapos manas mātes un brāļa kapā.”

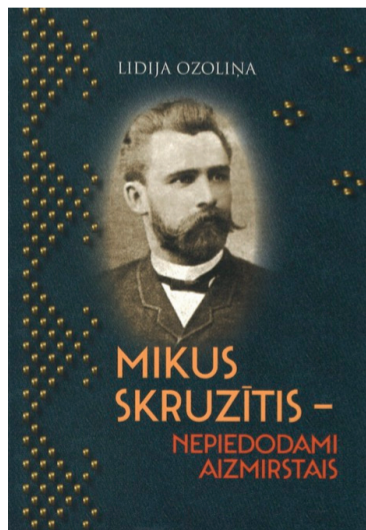
Mēnesi pēc dzejnieces aiziešanas mūžībā – 1999. gada 30. oktobrī pelēki zaļganā māla krūze ar dārgo pelnu sauju tika guldīta dzimtas puses kapsētā. Ar Neretas ļaužu neatlaidību un valsts atbalstu Tomu dzimtas kapu vietā uzstādīts Veltas Tomas piemiņas akmens. Mēļš, mīlīgs milzis, apaļš kā maizes klaips tas atsauc atmiņā viņas dzejas grāmatu “Maize no mājām” un poēmu “Sēļuzemes sestdiena”, kam pirmo impulsu devusi neaizmirstamā aina – dzejnieces mātes rokas, ik maizes kukulītim pirms šaušanas krāsni uzvilka krustiņu. Krusta zīme iekalta arī akmenī. Un vēl grāmata, kuŗas lappusēs ierakstīts dzejnieces mūžs. Pieminekļa autors Aivars Kerliņš – akmeņkalis, pieredzējis šīs profesijas meistars.

Tajā 2002. gada februāŗa iesākuma ceturtdienā, kad pieminēkli iesvētīja Ķesteŗu kapsētā, Latvijā snīga un putināja. Balti apsnīgusi bija arī dzeltenbrūnā šatiera sega, kuŗu noņēma pie-

minekļa idejas autors, enerģiski pašaieliedzīgais dzimtas puses patriots Oļģerts Šabanskis. Veltas Tomas dzimšanas diena ziemas spelgoņā, atgriešanās dzimtenes zemē – rudens lietavās. Bet mācītājs Aldis Pavlovičs savu svētrunu pieminēkļa iesvētīšanas ceremonijā sāka ar Veltas Tomas dzejas rindām: “Pirmajā ziemas dienā/ saskatījos ar/ pumpuru, kas/ pavasarim/ tic”.

Veltas Tomas piemiņas vietā Ķesteŗu kapsētā nāk latviešu valodas un literatūras, vēstures, dzimtenes mācības un klases audzināšanas stundās skolotāji kopā ar skolniekiem, lasa novadnieces dzeju, piemin skaudros 20. gadsimta vēstures notikumus, kas mainīja, salauza ļoti daudz cilvēku likteņus. Nāk kultūras cilvēki, Sēļuzemes dzejnieces Veltas Tomas daiļrades cienītāji no Latvijas un visas pasaules. Pateicībā par dzejnieces mūžu, viņas spēku turēt Latviju sirdī. Nācēji ar labām domām noliek ziedus uz pieminēkli iekaltās atvērtās grāmatas vai akmens pakājē, paklanoties savai zemei.

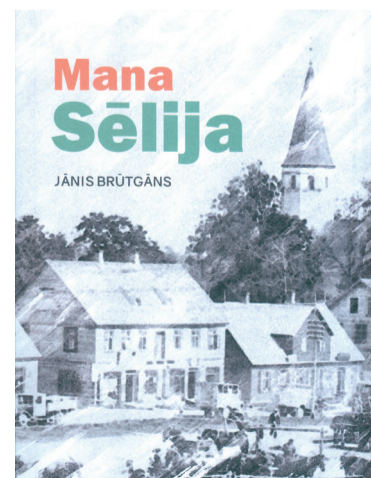
Cilvēks aiziet, dzeja dzīvo arvienu nākamajās paaudzēs. Veltas Tomas dzeja ir reizē sava un šī laika teicēja, arī pārļaicīga ar tajā ietvertajām mūžīgajām garīgajām vērtībām.

LAIKA GRĀMATA
PIEDĀVĀLidija Ozoliņa.
MIKUS SKRUZĪTIS –
NEPIEDODAMI AIZMIRSTAIS

Grāmata ir par dižo Sēļijas dēlu, spožu, bet piemirstu jaunlatvieti Miku Skruzīti un viņa laikabiedriem. Mikus Skruzīša darbs “Sēļi, Kurzemes augšgala senči” ir pirmais un augsti novērtētais pētījums par Sēļiju un tās ļaudīm. Viņa dzīve un sabiedriskā rosiņa, jau 19. gs. vidū pieteica sēļu zemi kā novadu ar senu un bagātīgu kultūru, savām tradīcijām un tiesībām uz savu identitāti.

Jānis Brūtgāns.
MANA SĒLIJA

Grāmatas autors Dr. med. vet. Jānis Brūtgāns dzimis Sēlijā un dzimtā novada vēsturi, kultūru, dižos novadniekus Veltu Tomu un Jāni Jaunsudrabiņu godājis visu mūžu. Autors, stāstot savas bērnības atmiņas, uzzīmē bagātīgu un autentisku Sēļijas dzīves ainu aizv. gs. 30. – 60. gados

www.laikagramata.lv

SALLIJA
BENFELDE

Pastāvīgā ekspozīcija "Sirdsapziņas uguns" kas atrodas padomju okupācijas laika izlaicīgās aizturēšanas izolatoru telpās Cēsīs, Pils ielā ir ieguvusi starptautisku atzinību, par to vairākkārt rakstījis arī mūsu laikraksts. Ekspozīcijas izveide aizsākās kā Latvijas Politiski represēto Cēsu biedrības iniciatīva un kļuva par represēto dāvanu Latvijai valsts Simtgadē. Tā vēsta par kādreizējā Cēsu apriņķa iedzīvotāju pretošanās okupāciju varām no 1940. līdz 1957. gadam.

Latvijas Politiski represēto Cēsu biedrības valde nolēma izveidot no Cēsu apriņķa deportētajiem piemiņas vietu Amatā, stacijā, vietā, kur kādreiz bija dzelzceļa līnija, tādēļ 2020. gada 2. februārī nolēma noslēgt sadarbības līgumus ar vairākiem pašvaldībām.

Kā zināms, 1949. gadā no 25. līdz 30. martam PSRS veica Baltijā otro masu deportāciju VDK vadībā "Krasta banga". Latvijā šī deportācija tika veikta 33 ešelonos, deportējot 42 124 cilvēkus.

Ešelonā Nr. 97322 ar 65 lopu vagoniem no Cēsu apriņķa Amatas stacijas deportēja 1318 cilvēkus – 393 bērnus, 596 sievietes un 329 vīriešus. Deportēto vidū 892 cilvēki bija no Cēsu, bet 426 cilvēki – no Alūksnes apriņķa. Ešelonu devās ceļā 27. marta naktī, galapunkts bija Tomskas dzelzceļa stacija Čeremoņņiki, kur ešelonu pie-

nāca 8. aprīli septiņos no rīta. Ceļā un nometinājuma vietās nomira vairāk nekā simt no Cēsu un Alūksnes apriņķa izvesto. Piemēram, no Cēsu apriņķa Amatas novada tika izvesti 293 cilvēki, ceļā un izsūtījumā gāja bojā 43 novada iedzīvotāji. Tā no Skujenes pagasta, kas atradās Amatas novadā, izvesti bija pat 76 cilvēki, to skaitā arī 19 bērni. No Pārgaujas novada izveda 254, un nomira 22 izsūtītie. No Stalbes pagasta vien izveda 36, cilvēkus, to skaitā 16 bērnus, un bojā gāja 4 no viņiem, bet no Lielstraupes pagasta deportēja pat 78 cilvēkus (28 bērnus) un 7 no viņiem nomira izsūtījumā.

Amatas dzelzceļa vairs nav, to slēdza 1999. gadā, sliedes ir demontētas, un uzbērums tagad kalpo kā "zaļais dzelzceļš", tas ir velociņš Melturi-Gulbene. Līdzās piemiņas vietai atrodas vecā Amatas stacijas ēka, kas tagad ir privātpašums.

Projektā "Piemiņas vietas izveide pie Amatas stacijas", Dra-bešu pagastā teritorijā pie Amatas stacijas jau ir iekārtota deportēto piemiņas vieta ar informatīvo stendu, kurš novietots uz sliežu fragmenta, laukums, taču galvenais būs 1318 dažāda izmēra un nokrāsas metalla stabiņi. Katrs no tiem simbolizēs kādu 1949. gada. martā no torreizējiem Cēsu un Alūksnes apriņķiem aizvestu cilvēku. Uz katra stabiņa būs izsūtītā vārds, uzvārds, dzimšanas gads, pa-

Piemiņa vieta (1. kārtā) pie Amatas stacijas 1949. gada 25. martā uz Sibīriju deportētajiem 1318 Cēsu apriņķa cilvēkiem

gasts – no kuŗas vietas izsūtīts. Un katrs stabiņš ar "seju" būs pavērts uz to pusi, kurā atradās izsūtītā cilvēka mājas. Atšķirīgs ir arī stabiņu augstums – visgarākie ir izsūtītajiem vīriešiem, īsāki – sievietēm un mazāki stabiņi ir simbols izsūtītajiem bērniem. Neliela daļa stabiņu, 21 jau ir uzstādīti, arī piemiņas vietas informācijas stends ar vēsturnieces Ineses Dreimanis sagatavoto tekstu ir gatavs.

Arī idejas autoram, Politiski represēto Cēsu biedrības valdes priekšsēdētājam, Triju Zvaigžņu Ordeņa virsniekam Pēterim Ozolam, kuŗu, sešu gadu vecumā, kopā ar ģimeni 1949. gada 25. martā kā "kulakiem" piederīgu aizveda no Cēsu apriņķa

"Latvija esam mēs paši"

nedrīkstam aizmirst. Latvija esam mēs paši, un mūsu pienākums ir pilnībā pabeigt šo projektu," saka Pēteris Ozols.

Projekta pirmās kārtas atklāšana notika pagājušā gada 14. jūnijā, un P. Ozols ar rūgtuma pieskaņu saka, ka uzaicinājumu uz projekta atklāšanu saņēmis arī katrs Saeimas deputāts, bet ieradies gan nav neviens. Atklāšanā piedalījušies gan Okupācijas muzeja, vairāku pašvaldību pārstāvji, gan represētie, novada iedzīvotāji – aptuveni 200 cilvēki.

Ozola kungs arī saka lielu un sirsniņu paldies gan cilvēkiem, kuri ziedojuši naudu piemiņas vietas izveidei, gan pašvaldībai, arī Kultūras ministrijai par atbalstu, bet šobrīd visa saziēdota nauda jau izlietota projektā.

Pavisam projekta izmaksas rēķinātas 210 tūkstoši eiro, tādēļ Pēteris Ozols aicina ziedot – gan iedzīvotājus Latvijā, gan tautiešus ārvalstīs. "Loti ceru, ka PBLA un ELA varētu rīkot ziedojumu kampaņu, lai mēs varētu īstenot projektu," saka Ozols.

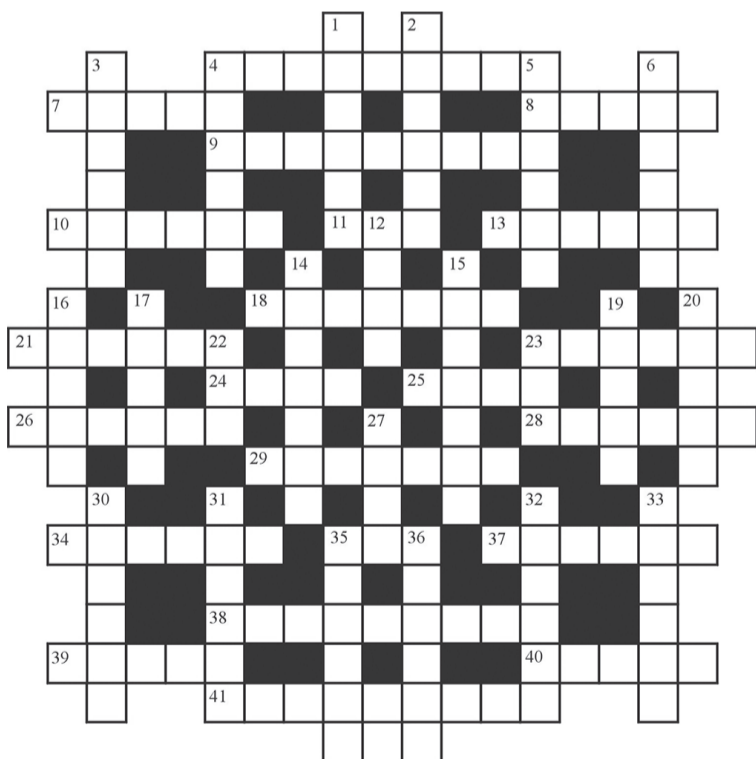
Ziedojumus lūgums pārskaitīt: Latvijas Politiski represēto Cēsu biedrība,

Reģ. Nr. 40008092338, ziedojumu konts:

**Citadeles banka
LV21PARX0016851920001,
Ziedojuma mērķis: Piemiņas vietas izveide pie Amatas stacijas 1949. gada 25. marta deportētajiem.**

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

Limēniski. 4. Promēnādes. 7. Visspožākā Mazā planēta. 8. Apdzīvota vieta Ventspils novadā. 9. Zidkoku dzimtas Gumijkoku sugas augi. 10. Audumu krāsošanas paņēmiens. 11. Treniņciņa boksā, paukošanā. 13. Latviešu rakstnieks (1909-1970). 18. Austrumnieku smēķēšanas ierīce. 21. Uzvarēt. 23. Kaprifoliju dzimtas krūms. 24. Skuju koki. 25. Latviešu aktieris (1895-1973). 26. Piedalīties vēlēšanās.

28. Pusapaļa vai daudzstūraina uz priekšu izvirzīta ēkas daļa, kuŗai pašai ir savs pārsegums. 29. Salīdzinošais vērtējums. 34. No stieplēm vītas virves. 35. Jēdziens ķīniešu filozofijā. 37. Dumbbrvistiņu dzimtas putns. 38. Rāpulis. 39. Ostas pilsēta Ukrainā. 40. Valsts Rietumāzijā. 41. J. Sibēliusa balets.

Stateniski 1. Skatuves dziesma senajiem grieķiem. 2. Japāņu tērpis. 3. Trīsriņdes. 4. Folkloras

sacerējums. 5. Grauzēji. 6. Latviešu aktrise (1893-1970). 12. No cietes gatavoti putraini. 14. Medicīniskais instruments. 15. Antīkie literatūras un mākslas darbi. 16. Aizjūga piederums. 17. Kapoku dzimtas koks. 19. Svēts putns senajiem ēģiptiešiem. 20. Elektriskās strāvas avota pozitīvais pols. 22. Vistīt. 23. Amazones pieteka. 27. Augstākais darbīgais vulkāns Eiropā. 30. Piespiedu izsūtījums no dzimtenes. 31. Baumas. 32. Kāpostu dzimtas eļļa un lopbarības augs. 33. Pilsēta Itālijas ziemeļos. 35. Senegālas galvaspilsēta. 36. Pilsēta Anglijas vidienē.

Krustvārdu miklas (Nr. 4) atrisinājums

Limēniski. 7. Surinama. 8. Etiopija. 10. Erato. 11. Rases. 12. Strutenes. 16. Domnas. 19. Kumi. 20. Salakas. 21. Ranka. 22. Neisa. 23. Klade. 24. Store. 25. Portu. 28. Parks. 30. Šverīne. 31. Veseta. 32. Piesis. 36. Patronese. 40. Odeta. 41. Boles. 42. Statuete. 43. Taburete.

Stateniski. 1. Krēta. 2. Karatē. 3. Tartu. 4. Berne. 5. Piepes. 6. Sijas. 7. Saragosa. 9. Ametists. 13. Takas. 14. Karakurts. 15. Turnepsis. 17. Kandava. 18. Kartons. 26. Oleandrs. 27. Prado. 29. Klintene. 33. Saites. 34. Istaba. 35. Ātras. 37. Rīmes. 38. Nante. 39. Botes.

Uz salas Daugavā pie Kokneses top Likteņdārzs – gaišas atceres vieta, kur svinēt latviešu tautas izturību un spēku. Tas ir arī Tavas ģimenes un dzimtas Likteņdārzs, vēlīts visiem latviešiem, kas 20. gadsimtā gājuši bojā vai cietuši svešu varu dēļ. Likteņdārzs top kopdarbībā un par ziedojumiem, tā atbalstītāju skaits jau pārsniedz 500 tūkstošus. Mūsu nākamais lielais kopdarbs - uzcelt Saieta namu! **Palidzi! Ziedo!**

Nodibinājums "Kokneses fonds"
Adrese: Lāčplēša iela 75B, Rīga, LV-1011, Latvija
info@koknesesfonds.lv

Ziedojumiem EUR:
AS "Citadele banka"
Konts: LV94PARX0015211160001
SWIFT: PARXLV22

Starpniekbanka ziedojumiem USD:
USA CITIBANK, N.A., NEW YORK
Konts: 36392149
SWIFT/BIC: CITIUS33

Vairāk informācijas www.liktenadarzs.lv

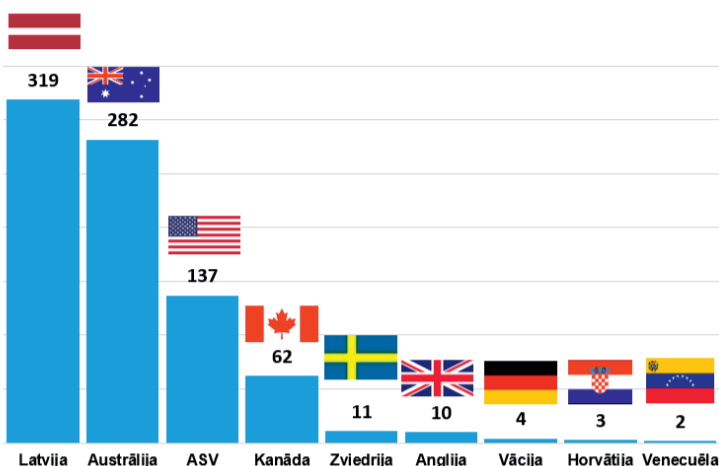

Vītolu fonda sadarbība ar ziedotājiem Eiropā 2021. gadā

Pateicoties mūsu aizjūras kaimiņzemes Zviedrijas ziedotājiem, stipendijas saņēma 11 jaunieši. **Elfrīdas un Jāņa Rutku fonda stipendija** tika piešķirta jau 18. reizi, ik gadu to saņem LU Ģeografijas un zemes zinātņu fakultātēs studējošie. Vislielāko paldies sakām fonda valdei un Mārim Slokenbergam, kuŗš vienmēr rūpīgi izvērtē, lai Jāņa Rutkis testamentārais novēlējums patiešām sasniegtu pašus talantīgākos un spējīgākos jauniešus. **Annas Pāvulānes piemiņas stipendiju**, kas dibināta 2011. gadā, turpina pārvaldīt meita Ausma, kura ar lielu uzmanību un mīlestību atbild uz jauniešu vēstulēm tiekas ar stipendiātiem, kā arī uztur aktīvu saraksti ar Fondu. Ar vairākām stipendijām var lepoties **Sarmīte Andersone-Šveics**, kura dibinājusi Viļņa Viktora Šveics stipendiju un Sarmītes Andersone-Šveics stipendiju. Sarmīte ir ziedotāja, kuŗa rūpējas kā par augstāko akadēmisko izglītību studējošiem, tā par arodu meistariem. Savu stipendiātu vēstules ziedotāja vienmēr lasa ar prieku, regulāri aicina viņus uz tikšanos, lai iepazītos tuvāk. Dēls Jānis Andersons gājis mammas pēdās, atbalstot vairākus jauniešus, turklāt dara to ne tikai kā privātpersona, bet arī kā uzņēmuma "Euroskor" īpašnieks. Jānis dibinājis vectēva Jāņa Andersona piemiņas stipendiju, Aivara Andersona ģi-

VĪTOLU FONDA ADMINISTRĒTĀS STIPENDIJAS 2021-2022 830 STIPENDIJAS

menes stipendiju, kā arī Sarmītes Andersone-Šveics jubilejas stipendiju. Ar viņa atbalstu dibināta arī Zviedrijas-Latvijas apgabalā Rotari kluba stipendija. Apaļš atbalstāmo skaits – 10 jaunieši var studēt, pateicoties ziedotājiem no **Apvienotās Karalistes. Ineses Auziņas Smitas un Rodžera Smita stipendija** tiek piešķirta jau 14 gadus. Inese ir aktīva sabiedriskā darbiniece, vairāku grāmatu autore, strādā, lai saglabātu un apkopotu trimdas latviešu kultūras vērtības, apzinot un digitālizējot tās. Neskatoties uz plašo darbības lauku, Inesei pietiek spēka turēt rūpi arī par jauniešiem Latvijā, lai viņu cerības rezultētos skaistā nākotnē. **Veltas Skultānes pi-**

miņas stipendija vēlta latviešu filoloģijas studentiem, arī Velta pati vienmēr cienījusi, kopusi un trimdā rūpējusi par valodas saglabāšanu. Stipendija tiek piešķirta jau no 2011. gada, un šobrīd to turpina administrēt meita Vieda Šellija. **Daumanta un Birutas Heisteru piemiņas stipendija** tiek piešķirta jau 17 gadus, tā vēlta jauniešiem no Pļaviņām, Bukaišiem vai Elejas. Izpildot vecāku atstāto vēlējumu, Lia un Andris Heisteri nule gadumijā ziedojuši vairāk nekā 100 000 eiro, lai aizvien jauni censoņi rastu iespēju iegūt augstāko izglītību. Kad apstākļi to atļāva, Lia dāvināja jauniešiem biļetes uz operu, dodot izglītojušu un iedvesmojušu atelpas

brīdi starp saspringtajām mācībām. Ziedotāja lēmumi turpināt šo tradīciju arī turpmāk.

Pateicoties **Vācijas** ziedotājiem, tiek atbalstīti četri jaunieši. **Dr. Emīla Osis un Daces Muriks-Osis piemiņas stipendija** vēlta topošajiem vēsturniekiem, turklāt priekšroka ir tiem, kas nāk no Latgales. Stipendija tiek piešķirta jau no 2011. gada, bet pēc Daces došanās Mūžībā pagājušā gada rudenī stipendija kļuvisi par piemiņas atbalstu, kas iemūžina abu aizgājušo dzīves stāstus. 11 gadus tiek pasniegta arī **Veras Diwisch piemiņas stipendija**. Viņa vēlējusi: "Lai Latvijas jaunatne sēj sēklu tīrumā un lai nes bagātus augļus Latvijai!"

No Adrijas jūras ieskaūtās **Horvātijas** saņemts atbalsts trīs jauniešiem. Horvātijas ziedotājus pārstāv **Hrgetič ģimene** – Fonda dibinātāju Viļņa un Martas Stipendijas nosauktas par godu bērniem: Annas Māras, Pēteru un sakām paldies!

Vītolu fonds ir pateicīgs ikvienam, kas ļauj turpināt Fonda lielo misiju – sākt no sākuma! Lai arī 20 gadi teju aiz muguras, mēs tomēr zinām, ka katrs jauniešis ir jauns ceļa sākums, savukārt katrs ziedotājs ir droša ceļa zvaigzne. Paldies, ka ļaujiet nepastāties! Paldies, ka darāt šo pasauli labāku!

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro par cm² ierāmējumā Atlaides par reklāmas publicēšanas biežumu:

- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
 - Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
 - Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSĻUDINĀJUMIEM:
 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
 SĒRU ĻUDINĀJUMS:
 NB! 60 eiro

Pasta adrese:

Gertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144. Rietumeiropas latviešu laikraksts, iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna
 Brīvā Latvija redakcija:
 Gertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011
 (Darba laiks P, O: 9-17, Pk: 9-13)
 Tālr. (redakcijā) +371 67326761,
 +371 29439423,
 Tālrunis: +371 67326784.
 e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

ABONEMENTA MAKSA:

- Brīvās Latvijas digitālo versiju varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.
- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
 - par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
 - 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur Brīvās Latvijas mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>. Izdrukājot iespējama krāsaina versija.

Tiem Brīvās Latvijas lasītājiem, kuŗi tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Dāvanā *Laika* Mākslas kalendārs 2021!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X, nr.: LV80UNLA0050016243516, ar piezīmi BL

un norādot vārdu, uzvārdu un adresi. Latviešu organizāciju un **privātie sludinājumi** maksā EUR 6,- par 10 mm augstu vienslejiņā platumā aizņemtu telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm) EUR 60,-

Komerčiālie sludinājumi EUR 12 par 1 slejas cm. Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāļiem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijas minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt: Biedrības *Laiks-BL* kontā – SEB Banka, nr.:LV60UNLA0050018705154

Marijas iela 2, Rīga, LV – 1502

marketing@leta.lv

+371 – 672 225 09

www.leta.lv

MATĪSS KUKAINIS

ADVOKĀTS AR TIESĪBĀM ASV UN LATVIJĀ.

- Mantošana.
- Īpašuma pirkšana un pārdošana.
- Meža apsaimniekošana un pārdošana.

Vaļņu iela 3, Rīga, LV-1050

matiss@sk-legal.com

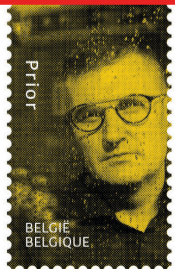
+371 28390346

JAUNUMS WWW.LAIKAGRAMATA.LV

Cītāds skats uz Eiropas metropoli Briseli – ārpus Eiroparlamenta gaitenēm un birokrātijas apzīmogojuma. Aizrāujoši, asprātīgi, izziņoši stāsti, varētu pat teikt – atzišanās mīlestībā. Mūsdienīgs, oriģināls poligrafiskais izpildījums. Bagāti ilustrēts ar mākslas foto (Edvards Vārdaunis)

ĢIRTS SALMGRIEZIS

To ir vairāk nekā "jaunās teimdon dierecijs" (mūsa tautiešu) Brisele. Tā darbo līdzās daudziem, balošiem un citiem patiem. Tos var pamārt visās gadalaikos, tikai vajag maaliēt galven pacelt augšup un lūkoties, kas notiek noku galotēs. Skatīstais Briseles parks. Tā ir zorkie papagaiši.

Briseles pastkartes

SPORTS

SPORTS

PEKINAS ZIEMAS OLIMPISKĀS SPĒLES

2022. gada Ziemas olimpiskās spēles jeb XXIV Ziemas olimpiskās spēles notiks no 4. februāra līdz 20. februārim Ķīnas galvaspilsētā Pekinā. Kopumā tiks sadalīti 109 medaļu komplekti 15 ziemas sporta veidos. Pekina par 24. Ziemas olimpisko spēļu mājvietu tika izvēlēta 2015. gadā 128. Starptautiskās Olimpiskās komitejas sesijā, apsteidzot Kazachstānas pilsētu Almati. Pekina kļuva par pirmo pilsētu, kas rīkojusi gan vasaras, gan ziemas olimpiskās spēles — 2008. gadā tā rīkoja vasaras olimpiskās spēles.

PEKINAS OLIMPISKĀS UGUNIS STAFETE

Pekinas Ziemas olimpisko spēļu uguns

Pekinas ziemas olimpisko spēļu uguns stafete risināsies no 2. līdz 4. februārim 11 posmos trijās sacensību zonās, informēja organizatori. Viens atsevišķs stafetes posms paredzēts arī izolētajā iekšējā zonā, kur uzturas olimpisko spēļu dalībnieki un personāls, bet 11 posmi būs ārpus citiem slēgtās zonas. Izolētajā iekšējā zonā stafetes garums būs 5,1 kilometrs, un katrs dalībnieks veiks 110 metrus. Stafetē četri posmi paredzēti Pekinas zonā, divi – Jaņčinas zonā, bet pieci – Džandzjakou zonā, paskaidroja Pekinas olimpiskās stafetes mediju un komunikācijas direktora vietnieks Lui Cjiņš. Stafetē piedalīsies dažāda vecuma lāpneši, kas katrs savā jomā ir sasniedzis būtiskus panākumus. Pēc rīkotāju teiktā, līdzās Ķīniešiem olimpiskās uguns stafetē piedalīsies arī 20 citu valstu un reģionu pārstāvji. Lai neradītu papildu epidemioloģiskos riskus, Pekinas Spēļu olimpiskās uguns stafete risināsies daudz kompaktākā formātā, nekā ierasts. Olimpisko uguni oktobrī iedegda Grieķijā un lidmašīnā nogādāja Pekinā.

LAI MŪSU OLIMPIEŠIEM ATMIRDZ ZELTS, SUDRABS, BRONZA!

26. janvārī, uz XXIV Ziemas olimpiskajām spēlēm Pekinā devās Latvijas olimpieši un viņu treneri.

Mūsu olimpiskā delegācija lidostā Rīga pirms došanās uz Pekinas Olimpiskajām spēlēm

Ņemot vērā Covid-19 situāciju, Latvijas sportisti uz Pekinu dodas trīs grupās. Sākumā uz Pekinu izlidoja Latvijas galvenās cerības uz medaļām kamanīņu braucēji un skeletonisti, kā arī distanču slēpotāji un šorttrekists Roberts Krūzbergs.

LATVIJAI PROGNOZĒ TRĪS BRONZAS

Sporta statistikas aģentūra *Gracenote* prognozē, ka 2022. gada Pekinas Ziemas olimpiskajās spēlēs visvairāk medaļu izcīnīs Norvēģija (44) un bez sava karoga palikušie Krievijas Olimpiskās komitejas komandas pārstāvji (38), savukārt Latvijai būs trīs bronzas godalgas. Latvijai tagad tiek prognozētas trīs bronzas, kaut gan 2021. gada februārī optimisms bija lielāks – zelts un divas bronzas. Pirms iepriekšējo gadu ziemas olimpiskajiem startiem prognozēja arī attiecīgos sportistus, kuŗi izcīnīs medaļas, bet šoreiz tas netiek konkrēti zēts. Domājams, ka 2022. gada spēlēs Latvijas reālākās iespējas ir skeletonā, bobslejā un kamanīņu sportā.

STARPTAUTISKĀ OLIMPISKĀ KOMITEJA (SOK)

publicēusi Pekinas olimpiskā hokeja turnīra noteikumus. Tas paredz iespēju Covid-19 plašas izplatības gadījumā pasniegt zelta medaļas divām valstsvienībām, ja nepilna sastāva dēļ nebūs iespējams aizvadīt spēles par 1. un 3. vietu. Olimpiskais nolikums paredz, ka komandas rīcībā katrā spēlē jābūt vismaz 17 hokejistiem – diviem vārtsargiem un 15 laukuma spēlētājiem. Ja minimālo sastāvu nekomplektēt nav iespējams, katrā turnīra fazē paredzēta atšķirīga darbība. Piemēram, grupas kārtā komandai bez pietiekama hokejistu skaita piešķirtu tehnisko zaudējumu, bet gadījumā, ja spēli nevar aizvadīt abas komandas, tām ieskaitīs nulli punktu, bet spēli uzskatīs par notikušu.

LATVIJAS HOKEJA IZLASĒ TRENIŅOS PIEDALĀS 16 SPĒLĒTĀJI

Latvijas hokeja izlases pirmajos trīs treniņos piedalījušies 16 hokejisti, ziņo Latvijas Hokeja federācija (LHF).

Kā pirmie kopīgo gatavošanos Pekinas Olimpiskajām spēlēm uzsākuši 14 laukuma spēlētāji un divi vārtsargi. Savās trešajās

Latvijas izlases galvenais treneris Harijs Vītoliņš treniņā

olimpiskajās spēlēs piedalīsies Latvijas izlases kapteinis un delegācijas karognesējs atklāšanas ceremonijā Lauris Dārziņš, kā arī Kaspars Daugaviņš un Mārtiņš Karsums. Otrās olimpiskās spēles būs Kristeram Gudļevskim, Artūram Kuldam, Ralfam Freibergam, Indrašim un Ronaldam Ķeniņam.

Treniņos piedalās vārtsargi Ēriks Vītols un Rūdolfs Gusts Lazdiņš, aizsargi Oskars Cibulskis, Ralfs Freibergs, Kristaps Zīle, Kārlis Čukste, Patriks Ozols un Jānis Jaks, kā arī uzbrucēji Lauris Dārziņš, Nikolajs Jeļisejevs, Mārtiņš Karsums, Miks Indrašis, Rihards Bukarts, Andris Džeriņš, Gints Meija un Daniels Bērziņš, ziņo LHF. Paredzēts, ka vēlāk komandai pievienosies Oskars Batņa un Nauris Sējējs. Savainojuma dēļ valstsvienībā nevarēs iekļauties Roberts Bukarts. Latvijas Hokeja federācija pavēstījusi, ka Latvijas olimpiskās hokeja izlases sastāvā iekļauts Gints Meija, kuŗš aizvieto savainojumu guvušo Robertu Bukartu.

Izlase, gatavojoties Pekinas spēļu hokejam turnīram, aizvadīs divas pārbaudes spēles. 5. februārī, plkst. 13.45 pēc Latvijas laika, tiks spēlēts ar olimpiskajiem čempioniem – Krievijas olimpisko atlētu komandu, bet 7. februārī, plkst. 11.15 pēc Latvijas laika – ar Dānijas komandu. Latvijas izlase olimpisko spēļu turnīru atklās 10. februārī, kad tiksies ar Zviedriju, dienu vēlāk spēkosies ar Somiju, bet 13. februārī aizvadīs cīņu ar Slovākiju. Ceļazīmi uz olimpiskajām spēlēm Latvija izcīnīja 2021. gada augusta beigās, izšķirīgajā duelī ar 2:1 pārspējojot Francijas komandu.

Galvenā trenera Harija Vītoliņa asistenti valstsvienībā būs Artis Abols un Viktors Ignatjevs, vārtsargu treneris – Juris Kļodāns, bet par fizisko sagatavotību atbildēs Ēriks Visockis. Komandas kapteinis olimpiskajās spēlēs būs Lauris Dārziņš.

DAIĻSLIDOTĀJS DENISS VASIĻJEVS: UZ PEKINAS OLIMPISKĀJĀM SPĒLĒM DOŠOS ARĪ KĀ MĀKSLINIEKS

Denisa Vasiļjeva bronzas medaļa Eiropas čempionātā daiļslidošanā ir īpaša arī kā pirmā godalga šajā sporta veidā Latvijas vēsturē. Par kontinenta meistar-sacīkstēs iegūto medaļu Deniss ir gandarīts, tomēr uz ledus viņš visvairāk vēlas izpaust sevi, nevis mehāniski cīnīties par augstākiem novērtējuma punktiem. “Es izdarīju par 100% visu, ko varēju,” ar gandarījumu sportists sacīja intervijā Latvijas Televīzijas “Sporta studijai”.

Pirms došanās uz Pekinas Olimpiskajām spēlēm Deniss vien uz pusotru dienu iegriezās Rīgā un sajūsminājās par ziemīgajiem laikapstākļiem. Jau krievu laiku Deniss dzīvo un trenējas Šveicē – gleznainā kalnu kūrorta pilsētiņā Šamperī, kas atrodas netālu no Francijas robežas, taču šogad tur neesot ne tik daudz sniega kā Rīgā, ne tik auksts. “Man ļoti patīk ziema, ziemā ir jābūt auksti un daudz sniegam,” atzina Deniss, kuŗš ikdienā pieradis pie treniņiem ziemīgos apstākļos.

Eiropas čempionāta bronza ir Denisa Vasiļjeva augstākais sasniegums, bet tam, ka medaļa varētu būt, viņš pats neesot ticējis pat pēc spoži noslidotās izvēles programmas – esot pat paspējis pārģērbties un tad uz apbalvošanas ceremoniju steigā vilcis atpakaļ sacensību tērpū. Sportista lielākais prieks bijis par to, ka uz ledus simtprocentīgi izdarījis visu, ko varējis.

“Esmu izdarījis četru apgriezīgu lēcīnu un esmu izdarījis visus pārējos elementus. Esmu noslidojis ar prieku, ar emocijām. Es pārvarēju pats sevi un devu visu to pozitīvo enerģiju skatītājiem. Tas bija moments, kādu nav tik daudz,” atceras Vasiļjevs.

Sludinājumus un reklāmu laikrakstā iesniedz ērti arī no sava tālrunā!

MARTINS DUKURS OLIMPISKAJĀ PEKINĀ: SVARĪGĀKAIS BŪS UZKERT BRAUKŠANU

Titulētāis skeletonists Martins Dukurs pēc ierašanās Pekinas ziemas olimpisko spēļu norises vietā nepievērs lielu uzmanību sadzīvīskām lietām, jo apzinās, ka ir ieradies nevis uz kūrortu, bet uz svarīgākajām sacensībām. Sportists piektdien Latvijas Televīzijas “Rīta panorāmā” pastāstīja, ka līdz startam būs svarīgākais treniņos noķert istās braukšanas sajūtas trasē.

Olimpiskajā ciematā Martinu viss apmierina, jo istabiņā viss ir kārtībā – ir gulta, spilvens un sega, turklāt gulta ir regulējama pēc vajadzības. Martins ir ieradies uz karjerā pietaktajām olimpiskajām spēlēm, un viņa mērķis ir sasniegt labāko rezultātu, tādēļ sportists lieki nesatraucas par tādām neērtībām, kā angļu valodā neko nesaprotīši brīvprātīgie izpalīgi.

APKĀRT OLIMPISKAJAI LATERNAI

• Ķīna paziņojusi, ka **biļetes** uz Pekinas Ziemas olimpiskajām spēlēm netiks pārdotas, un olimpiskās spēles klātienē varēs apmeklēt tikai skatītāji ar īpašiem ielūgumiem, ievērojot stingrus epidemioloģiskos noteikumus.

• Pēc ierašanās 2022. gada Pekinas olimpisko spēļu mājvietā Latvijas delegācijā konstatēts **viens Covid-19** gadījums un vēl četri pārstāvji atzīti par kontaktpersonām. Īsi pēc ierašanās Džandzjakou olimpiskajā ciematā tika saņemta ziņa, ka slēpošanas trenerim Valtam Eidukam ir pozitīvs vīrusa tests. Trenerim nav nekādu saslimšanas simptomu, taču viņš nekavējoties tika izolēts un pārvietots uz atsevišķu viesnīcu ārpus olimpiskā ciemata.

• Latvijas olimpiskajā delegācijā Pekinā iepriekš pozitīvu Covid-19 testu saņēmušais slēpošanas treneris **Valts Eiduks** pēc diviem negatīviem testiem pēc atgriezies komandā, informēja Latvijas Olimpiskā komiteja (LOK).

P. Karlsons